

GORZOWSKIE

WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1961
MARZEC - KWIECIEŃ

Gorzowskie Wiadomości Kościelne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok 5 Gorzów, marzec – kwiecień 1961 r.

N. 1270/61/P

PRYMAS POLSKI

DECRETUM

600-9408/2

Annuentes instantissimis precibus fere omnium Poloniae Antistitum, vigore specialissimarum facultatum a Sancta Sede Nobis tributarum, attentis expositis, praesentibus litteris benigne concedimus, ut omnes Ordinarii locorum in Polonia in suo territorio rectoribus ecclesiarum eorumque vicesgerentibus — in casibus urgentioribus seu verae necessitatis et **per modum actus** — licentiam trinandi diebus Dominicis et festis de praeepto necnon binandi diebus ferialibus — servatis omnibus ceteris de iure servandis tribuere possint.

Praesenti indulto valituro ad triennium.

Datum VARSAVIAE, die Februarii AD. 1961.

(—) + Stefan Card. Wyszyński

PRYMAS POLSKI

Odpis:

N. 482/61/P.

/adSign. B 1—2/61

DECRETUM

Annuentes precibus Episcopi in Gorzów, vigore specialissimarum facultatum a Sancta Sede Nobis tributarum, praesentibus litteris, attentis expositis, benigne concedimus omnibus rectoribus ecclesiarum paroecialium et curatium Ordinariatus Gorzoviensis, ut in Coena Domini et Vigilia Paschalis S. Missae Sacrificium binare et Actionem liturgicam Feria VI in Parasceve repetere, tam in ritu solemnium quam simplicium in diversis ecclesiis eiusdem paroeciae, possint. Servatis ceteris omnibus de iure servandis.

Praesenti Indulto ad quinquennium valituro.

Datum VARSAVIAE, die 26 mensis Ianuarii AD. 1961.

(—) + Stefan Card. Wyszyński

KOMUNIKAT SEKRETARIATU PRYMASA POLSKI

Trzy świece gromniczne Ojca Świętego dla Warszawy

Ojciec Święty przeznaczył świece gromniczne, złożone Mu w darze przez katolickie instytucje miasta Rzymu, dla Stolic Państw wszystkich Narodów. W tych dniach Sekretariat Prymasa Polski otrzymał trzy

świece, przeznaczone dla Warszawy. Wola Ojca św. było, aby te świece były przekazane: jedna — dla Domu zakonnego męskiego; druga — dla żeńskiego, najstarszych fundacji w mieście i odznaczających się sumiennością życia zakonnego; trzecia — dla instytucji najbliższej sercu Ordynariusza Miasta. Ksiądz Prymas przeznaczył jedną świecę dla Kościoła św. Krzyża, w związku z jubileuszem św. Wincentego a Paulo, drugą — dla kościoła Sióstr Wizytek, a trzecia dla Archikatedry św. Jana. Warszawa, dnia 10 marca 1961 r.

SEKRETARIAT PRYMASA POLSKI

Warszawa

MODLITWA W INTENCJI SOBORU POWSZECHNEGO

Duchu Boży, zesłany przez Ojca w imię Jezusa, który opiekujesz się Kościołem i prowadzisz go nieomylnie, wylej na Sobór Powszechny pełnię swoich Darów.

O słodki Nauczycielu i Dawco pociechy, oświeć umysły naszych Pasterzy, którzy idąc skwapliwie za wezwaniem Najwyższego Kapłana Rzymskiego, wezmą udział w uroczystym zgromadzeniu.

Spraw, aby ten Sobór wydał obfite owoce: niech coraz szerzej rozlewa się światło i moc Ewangelii na społeczeństwo ludzkie; niech nowej mocy nabierze religia katolicka i jej dzieło misyjne, niech osiągnie się głębsze poznanie nauki Kościoła i zbawienny wzrost obyczajności chrześcijańskiej.

O miły Gościu dusz, utwierdź w prawdzie nasze umysły, skłoń do posłuszeństwa nasze serca, ażeby uchwały Soboru znalazły w nas wielkoduszne przyjęcie i ohoce wykonanie.

Prosimy Cię również i za tymi owieczkami, które nie należą do jednej owczarni Jezusa Chrystusa, choć chlubią się imieniem chrześcijańskim, aby i one odnalazły wreszcie jedność pod jednym Pasterzem.

Racz wznowić za dni naszych cuda, jakby nowych Zielonych Świąt; i spraw, aby Kościół Boży, jednomyślnie zespolony w gorętszej jeszcze modlitwie wokół Maryi, Matki Jezusowej, a prowadzony przez Piotra, szerzył królestwo Boskiego Zbawiciela, które jest Królestwem prawdy, sprawiedliwości, miłości i pokoju.

Amen.

1. Odpust 10 lat dla wiernych, którzy z sercem skruszonym odmawiać będą powyższą modlitwę.
2. Odpust zupełny raz na miesiąc pod zwykłymi warunkami dla tych, którzy ją odmawiać będą codziennie przez cały miesiąc.

(Św. Penitencjaria Apostolska, 23 września 1959 roku).

LITANIA LORETAŃSKA

Kyrie, eleison.

Kyrie, elejson.

Christe, eleison.

Chryste, eleison.

Kyrie, eleison.

Kyrie, elejson.

Christe, audi nos.

Chryste, usłysz nas.

Christe, exaudi nos.

Chryste, wysłuchaj nas.

Pater de caelis, Deus,
 miserere nobis.
 Fili, Redemptor mundi, Deus,
 miserere nobis.
 Spiritus Sancte, Deus,
 miserere nobis.
 Sancta Trinitas, unus Deus,
 miserere nobis.
 Sancta Maria, ora pro nobis.
 Sancta Dei Genitrix,
 Sancta Virgo virginum,
 Mater Christi,
 Mater divinae gratiae,
 Mater purissima,
 Mater castissima,
 Mater inviolata,
 Mater intemerata,
 Mater amabilis,
 Mater admirabilis,
 Mater boni consilii,
 Mater Creatoris,
 Mater Salvatoris,
 Virgo prudentissima,
 Virgo veneranda,
 Virgo praedicanda,
 Virgo potens,
 Virgo clemens,
 Virgo fidelis,
 Speculum iustitiae,
 Sedes sapientiae,
 Causa nostrae laetitiae,
 Vas spirituale,
 Vas honorabile,
 Vas insigne devotionis,
 Rosa mystica,
 Turris Davidica,
 Turris eburnea,
 Domus aurea,
 Foederis arca,
 Janua caeli,
 Stella matutina,
 Salus infirmorum,
 Refugium peccatorum,
 Consolatrix afflictorum,
 Auxilium Christianorum,
 Regina Angelorum,
 Regina Patriarcharum,
 Regina Prophetarum,
 Regina Apostolorum,
 Regina Martyrum,
 Regina Confessorum,
 Regina Virginum,
 Regina Sanctorum omnium,

ora pro nobis
 ora pro nobis
 ora pro nobis
 ora pro nobis

Ojcze z nieba, Boże,
 zmiłuj się nad nami.
 Synu, Odkupicielu świata,
 Boże,
 zmiłuj się nad nami.
 Duchu Święty, Boże,
 zmiłuj się nad nami.
 Święta Trójco, Jedyny Boże,
 zmiłuj się nad nami.
 Święta Maryjo,
 módl się za nami.
 Święta Boża Rodzicielko,
 Święta Panno nad pannami,
 Matko Chrystusowa,
 Matko łaski Bożej,
 Matko nieskalana,
 Matko najczystsza,
 Matko dziewicza,
 Matko nienaruszona,
 Matko najmiłsza,
 Matko przedziwna,
 Matko dobrej rady,
 Matko Stworzyciela,
 Matko Zbawiciela,
 Panno roztropna,
 Panno czcigodna,
 Panno wślawiona,
 Panno można,
 Panno łaskawa,
 Panno wierna,
 Zwierciadło sprawiedliwości,
 Stolico mądrości,
 Przyczyno naszej radości,
 Przybytku Ducha Świętego,
 Przybytku chwalebny,
 Przybytku sławny pobożności,
 Różo duchowna,
 Wieżo Dawidowa,
 Wieżo z kości słoniowej,
 Domie złoty,
 Arko przymierza,
 Bramo niebieska,
 Gwiazdo zaranna,
 Uzdrawienie chorych,
 Ucieczko grzesznych,
 Pocieszycielko strapionych,
 Wspomożenie wiernych,
 Królowo Aniołów,
 Królowo Patriarchów,
 Królowo Proroków,
 Królowo Apostołów,
 Królowo Męczenników,
 Królowo Wyznawców,

módl się za nami
 módl się za nami
 módl się za nami
 módl się za nami

Regina sine labe originali
concepta,
Regina in caelum assumpta,
Regina sacratissimi Rosarii,
Regina pacis,
Regina Poloniae,

ora pro nobis
Agnus Dei, qui tollis peccata
mundi, parce nobis,
Domine.
Agnus Dei, qui tollis peccata
mundi, exaudi nos, Domine
Agnus Dei, qui tollis peccata
mundi, miserere nobis.

Królowo Dziewic,
Królowo wszystkich Świętych
Królowo bez zmyy pierwo-
rodnej poczęta,
Królowo wniebowzięta,
Królowo Różańca świętego
Królowo pokoju,
Królowo Polski,
módl się za nami
Baranku Boży, który gładzisz
grzechy świata,
przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz
grzechy świata,
wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz
grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.

Tekst aprobowany.

Warszawa, dnia 22 stycznia 1961 r.

(—) † Stefan Kardynał Wyszyński

ROZPORZĄDZENIE O PRAWACH I OBOWIĄZKACH DZIEKANÓW

(Zarządzenie Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej
i Prałatury Pilskiej — Gorzów, czerwiec — lipiec 1946 r. nr 5(8)
rok II str. 7 nn i inne)

§ 14. Dziekan — na swoim terenie — jest upoważniony:

- a) do udzielania kapłanom obcych diecezji przez ich Ordynariuszy aprobowanych jurysdykcji do słuchania spowiedzi św. oraz misji kanonicznej do głoszenia Słowa Bożego na okres dni 10. Wicedziekan ma to samo prawo na okres dni 7.
- b) do poświęcania krzyżów i obrazów w sposób uroczysty. Wierzytelne odpisy protokółów z dokonanych czynności przesyła Dziekan do Kurii Biskupiej.
- c) do udzielania kapłanom urlopu do 5 dni dla słusznej przyczyny pod warunkiem, że będzie zapewnione zastępstwo. Wicedziekan może urlopu udzielić pod tym samym warunkiem do dni 3.
- d) do mianowania w razie nagłego opróżnienia parafii tymczasowego zarządcy, jeżeli nie uczyniła tego Kuria Biskupia (kapłan taki ma taką samą władzę udzielania sakramentu bierzmowania, jak proboszcz). O dokonaniu swojej nominacji Dziekan powiadomi natychmiast Kurie Biskupia, a zarazem zobowiąże mianowanego, aby i ten ze swej strony natychmiast powiadomił Kurie Biskupią o swojej nominacji.
- e) do rozgrzeszania od cenzur przez prawo powszechne zastrzeżonych Ordynariuszowi w zakresie nawet pozasakramentalnym (używając wtedy formuły przepisanej w Rytuale) z obowiązkiem nałożenia specjalnej pokuty, oraz

do subdelegowania tej władzy spowiednikom w poszczególnych wypadkach.

- f) do dyspensowania w razie ważnej przyczyny od dwóch zapowiedzi małżeńskich o ile stan wolny nupturientów nie ulega wątpliwości i pobierania z tego tytułu taksy w granicach dobrowolnej ofiary na pokrycie wydatków kancelarii dziekańskiej.

w nowym brzmieniu zatwierdzone
dnia 21 grudnia R. P. 1960
Znak: E 3 — 14/60

(—) + Wilhelm Pluta
BISKUP GORZOWSKI

Ekskomuniki zastrzeżone prawem powszechnym Ordynariuszowi:

1. Kto zawiera związek małżeński wobec ministra akatolickiego,
2. Kto zawiera małżeństwo z umową, że dzieci będą wychowywane poza Kościołem katolickim,
3. Kto świadomie daje chrzczyć dzieci swoje przez ministra akatolickiego,
4. Kto dzieci wychowuje w religii akatolickiej (can. 2319 §1, 1—4),
5. Kto wyrabia, sprzedaje, rozdaje, lub wystawia ku czci publicznej fałszywe relikwie (can. 2326),
6. Kto czynnie znieważa duchownych lub osoby zakonne (can. 2343),
7. Kto dopuszcza się apostazji od zakonu (can. 2385),
8. Zakonnik lub zakonnica o ślubach zwyczajnych wieczystych i wszyscy, którzy z takimi osobami ośmielają się zawrzeć małżeństwo, chociażby cywilne (can. 2388).

W Y K A Z D E K A N A T Ó W

Celem usprawnienia pracy administracyjno - duszpasterskiej w naszej diecezji J. E. Ks. Biskup Ordynariusz zarządził nowe rozgraniczenie dekanatów. W związku z powyższym Arcypasterz utworzył nowe dekanaty oraz mianował nowych dziekanów i wicedziekanów.

Podział diecezji na dekanaty przedstawia się obecnie następująco:

1) Dekanat **BABIMOST**

Dziekan: — Ks. Jan Klenowski — Babimost

Wicedziekan: — Ks. Jan Trela — Trzciel

Parafie: — Babimost, Brójce, Chociszew, Dabrówka Wlkp., Kosieczyn, Trzciel, Zbąszynek.

2) Dekanat **BYTÓW**

Dziekan — Ks. Stanisław Klatka — Niezabyszewo

Wicedziekan: — Ks. Jan Klepa — Borzytuchom

— Ks. Jan Karnicki — Miastko

Parafie: — Biesowice, Borzytuchom, Budowo, Bytów, Kołczygłowy, Kramarzyny, Miastko, Niezabyszewo, Pólczo, Trzebielino, Tuchomie, Ugoszcz, Wałdowo.

3) Dekanat CHOJNA

Dziekan: — Ks. Piotr Olender — Trzczańskie Źródło

Wicedziekan: — Ks. Augustyn Nowotarski — Mieszkowice.

Parafie: — Boleszkowice, Cedynia, Chojna, Krajnik Górny, Mieszkowice, Moryń, Nawodna, Trzczańskie Źródło.

4) Dekanat CHOSZCZNO

Dziekan: — Ks. Mieczysław Żołędziewski — Pełczyce

Wicedziekan: — Ks. Ratajczak Zygmunt — Kalisz Pom.

Parafie: — Barlinek, Chłopowo, Choszczno, Drawno, Kalisz Pom., Krzęcin, Pełczyce, Recz Pomorski, Suliszewo, Zieleniewo.

5) Dekanat CZŁUCHÓW

Dziekan: — Ks. Antoni Wołek Waclawski — Człuchów

Wicedziekan: — Ks. Władysław Holak — Koczała.

Parafie: — Brzezie, Chrzastowo, Czarne, Człuchów, Debrzno, Koczała, Polnica, Przechlewo, Rzeczenica, Sapolno Człuchowskie, Uniechów, Wierzchowo Człuch.

6) Dekanat DRAWSKO POM.

Dziekan: — Ks. Franciszek Lis — Drawsko Pom.

Wicedziekan: — Ks. Franciszek Rumianowski — Ostrowice

Parafie: — Drawsko Pom., Łabędzie, Ostrowice, Węgorzyno, Wierzchowo Drawskie, Złocieniec.

7) Dekanat DREZDENKO (Strzelce Kraj.)

Dziekan: — Ks. Stefan Zagrodzki — Dreddenko

Wicedziekan: — Ks. Andrzej Majewicz — Dobiegniew.

Parafie: — Bierzwnik, Bobrówko, Breń, Dobiegniew, Dreddenko, Dzierżążno Wielkie, Krzyż, Kurowo Stare, Strzelce Kraj., Trzebiecz Kraj., Wieleń Póln., Żelichowo.

8) Dekanat GORZÓW WLKP.

Dziekan: — Ks. Józef Czapran — Gorzów

Wicedziekan: — Ks. Jan Opiela — Gorzów

— Ks. Euzebiusz Kawalla — Gorzów.

Parafie: — Deszczno, Gorzów katedra, Gorzów św. Krzyż, Gorzów Chrystusa Króla, Gorzów św. Józefa, Gralewo, Kłodawa, Kołczyn, Lipki Wielkie, Lubniewice, Polichno Stare, Wierzyce.

9) Dekanat GRYFICE

Dziekan: — Ks. Stanisław Rut — Gryfice

Wicedziekan: — Ks. Stanisław Sowa — Resko.

Parafie: — Brojce, Gryfice, Karnice, Konarzewo, Płoty, Resko, Sarbia, Świeszewo, Trzebieatów.

10) Dekanat GRYFINO

Dziekan: — Ks. Witold Golak — Banie

Wicedziekan: — Ks. Wł. Kaźmierczak — Widuchowa.

Parafie: — Banie, Chwarstnica, Gryfino, Krzywino, Swobnica, Wełtyń, Widuchowa.

11) Dekanat KAMIEŃ POM.

Dziekan: — Ks. Michał Kaspruk — Kamień Pom.

Wicedziekan: — Ks. Kazimierz Matlak — Świnoujście.

Parafie: — Golczewo, Gostyń, Kamień Pom., Ładzin, Międzyzdroje, Przybiernów, Stepnica, Świnoujście, Wolin, Żarnowo.

12) Dekanat KOŁOBRZEG

Dziekan: — Ks. P. Mielczarek — Kołobrzeg.

Parafie: — Dygowo, Gościno, Karlino, Kołobrzeg, Rymań, Siemyśl, Ustronie Morskie.

13) Dekanat KOSZALIN

Dziekan: — Ks. Jan Pękalski — Białogard

Wicedziekan: — Ks. T. Komarczewski — Białogard.

Parafie: — Białogard, Biesiekierz, Białogórzyno, Bysino, Dobrzyca, Koszalin św. Józef, Koszalin św. Krzyż, Mielno, Sianów, Tychowo.

14) Dekanat KROSNO

Dziekan: — Ks. Franciszek Nowacki — Lubsko

Wicedziekan: — Ks. Aleksander Dobrucki — Gubin

Parafie: — Bobrowice, Bytnica, Chlebowo, Gubin, Krosno Odrz., Maszewo, Lubsko, Starośiedle, Strzegów.

15) Dekanat LĘBORK

Dziekan: — Ks. Marian Gryszel — Lębork

Wicedziekani: — Ks. Cecylian Rudnicki — Lębork

— Ks. Stanisław Galas — Kostkowo.

Parafie: — Białogarda, Brzeżno, Kostkowo, Lębork św. Jakub, Lębork Król. Polski, Łeba, Łebunia, Rozłazino, Wierzchucino, Zwartowo.

16) Dekanat MYŚLIBÓRZ

Dziekan: — Ks. Michał Polulak — Myślibórz

Wicedziekan: Ks. Edward Bańdo — Dębno.

Parafie: — Cychry, Dębno, Kierzków, Lubiszyn, Myślibórz, Nowogródek, Różańsko, Sarbinowo, Ściechów, Trzcinna, Warnice.

17) Dekanat NOWOGARD

Dziekan: — Ks. Jan Kupczak — Łobez
Wicedziekan: — Ks. Bronisław Jagiełło — Dobra.

Parafie: — Borzysław, Dobra, Goleniów, Jemikowo, Łobez, Mosty, Nowogard, Sielsko, Sikorki, Strzelewo, Trzechel.

18) Dekanat PIŁA

Dziekan: — Ks. Wincenty Zaleski — Piła
Wicedziekan: — Ks. Jan Tuleja — Trzcianka

Parafie: — Biała, Głubczyn, Jastrowie, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Piła św. Rodziny, Piła św. Antoni, Pokrzywnica, Skrzatusz, Siedlisko Czarnkowskie, Stobno, Stara Łubianka, Trzcianka.

19) Dekanat PSZCZEW

Dziekan: — Ks. Antoni Smoluk — Skwierzyna
Wicedziekan: — Ks. Wiktor Kaczmarek — Kaława.

Parafie: — Bledzew, Goraj, Kaława, Międzyrzecz, Przytoczna, Pszczew, Rokitno, Skwierzyna, Sokola Dabrowa, Stary Dwór, Trzebiszewo.

20) Dekanat PYRZYCE

Dziekan: — Ks. Stefan Kaczmarek — Pyrzyce
Wicedziekan: — Ks. Andrzej Ziółek — Ryszewko

Parafie: — Brzesko, Dolice, Jesionowo, Lipiany, Mielęcín, Przylep Stary, Pyrzyce, Ryszewko, Tetyń.

21) Dekanat RZEPIN

Dziekan: — Ks. Kazimierz Terlecki — Rzepin
Wicedziekan: — Ks. Czesław Berka — Cybinka.

Parafie: — Boczków, Cybinka, Gadków Wielki, Ośno Lub., Rzepin, Słubice, Sulęcín, Torzym, Trzemeszno Lub.

22) Dekanat SŁAWNO

Dziekan: — Ks. Piotr Podejko — Dobiesław
Wicedziekan: — Ks. Leonard Szymanik — Sławno.

Parafie: — Darłowo, Dobiesław, Jeżyce, Łącko, Małe Sulechowo, Pałowo, Polanów, Sławno, Stary Kraków, Żukowo, Żydowo, Siciemín.

23) Dekanat SŁUPSK — północ

Dziekan: — Ks. Karol Chmielewski — Słupsk
Wicedziekan: — Ks. Józef Walawski — Główczyce.

Parafie: — Duninowo, Gardna W., Główczyce, Słupsk par. N. M. P., Stowiecino, Ustka, Wytowno, Zagórzycze.

24) Dekanat SŁUPSK — południe

Dzikan: — Ks. Jan Stanek — Słupsk

Wicedzikan: — Ks. Stanisław Krawczyk — Bruskowo.

Parafie: — Buskowo, Dębica Kaszubska, Kobylnica, Kozin, Łupawa, Rokity, Słupsk par. św. Ottona, Słupsk par. św. Rodziny.

25) Dekanat STARGARD

Dzikan: — Ks. Edmund Malich — Stargard

Wicedzikan: — Ks. Stanisław Grabowski — Stargard.

Parafie: — Chociwel, Dobrzany, Ińsko, Kluczewo, Marianowo, Maszewo, Pęczno, Poczernino, Stara Dabrowa, Stargard Królowej Świata, Stargard św. Józefa, Suchań.

26) Dekanat SZCZECINEK

Dzikan: — Ks. Piotr Zawora — Szczecinek

Wicedzikan: — Ks. Jan Lis — Okonek.

Parafie: — Barwice, Bobolice, Grzmiaca, Gwda Wielka, Krosino, Kluczewo, Lotyń, Łubowo, Mieszalki, Okonek, Parsęcko, Szczecinek, Wierzchowo Stare.

27) Dekanat SZCZECIN — MIASTO

Dzikan: — Ks. Zygmunt Szelażek — Szczecin

Wicedzikan: — Ks. Franciszek Kotuła — Szczecin

Parafie: — Będargowo, Szczecin — św. Rodziny, Szczecin św. Jana Chrz., Szczecin — św. Andrzeja Boboli, Szczecin — Grabowo, Szczecin — Gumieńce, Szczecin — św. Jakuba, Szczecin — Pogodno, Szczecin — Pomorzany, Szczecin — Niebuszewo, Szczecin — Warszewo, Szczecin — Żelechowo, Wólczkowo.

28) Dekanat SZCZECIN — DĄBIE

Dzikan: — Ks. Marcin Dokudowiec — Szczecin Wielgowo

Wicedzikan: — Ks. Piotr Głogowski — Kobylanka.

Parafie: — Kobylanka, Kołbaskowo, Płonia, Stare Czarnowo, Szczecin Dąbie, Szczecin — Podjuchy, Szczecin — Wielgowo, Szczecin — Zdroje.

29) Dekanat SZCZECIN — GLINKI

Dzikan: — Ks. Andrzej Glapiński — Szczecin — Glinki

Wicedzikan: — Ks. Jan Tomaszewicz — Szcz. — Gołęcino

Parafie: — Nowe Warpno, Police, Szczecin — Glinki, Szczecin — Gołęcino, Szczecin — Skolwin, Trzebież.

30) Dekanat SULECHÓW

Dziekan: — Ks. Michał Kaczmarek — Sulechów

Wicedziekan: — Ks. Ignacy Karolewski — N. Kramsko.

Parafie: — Bojadła, Cigacice, Kargowa, Kolsko, Klenica, Łęgowo, Nowe Kramsko, Smólno Wielkie, Sulechów.

31) Dekanat ŚWIDWIN

Dziekan: — Ks. Marian Lisowski — Połczyn Zdrój

Wicedziekan: — Ks. Wacław Zięba — Toporzyk.

Parafie: — Lipie, Połczyn Zdrój, Popielewo, Rusinowo, Sławoborze, Świdwin, Toporzyk.

32) Dekanat ŚWIEBODZIN

Dziekan: — Ks. Piotr Janik — Świebodzin

Wicedziekan: — Ks. Henryk Guzowski — Łagów.

Parafie: — Jordanowo, Lubrza, Łagów, Ołobek, Opalewo, Skąpe, Szczaniec, Świebodzin, Toporów.

33) Dekanat WAŁCZ

Dziekan: Ks. Bernard Zawada — Czaplinek

Wicedziekan: — Ks. Zygmunt Gendzieński — Tuczno.

Parafie: — Czaplinek, Człopa, Marcinkowice, Mirosławiec, Nakielno, Róża, Rudki, Sypniewo, Szwecja, Tuczno, Wałcz św. Mikołaj, Wałcz św. Antoni.

34) Dekanat KOSTRZYŃ

Dziekan: — Ks. Franciszek Skałba — Kostrzyń

Parafie: — Bogdaniec, Kostrzyn, Krzeszyce, Lemierzyce, Pyrzany, Słońsk, Witnica.

35) Dekanat WSCHOWA

Dziekan: — Ks. Andrzej Kostka — Widuchowa

Wicedziekan: — Ks. Bolesław Dratwa — Siedlnica.

Parafie: — Ciosaniec, Dębowa Łęka, Konradowo, Lgin, Łysiny, Osowa Sień, Siedlnica, Śmieszkowo, Wschowa, Zamysłów.

36) Dekanat ZIELONA GÓRA

Dziekan: — Ks. Władysław Nowicki — Zielona Góra

Parafie: — Czerwieńsk, Ługi, Nietkowice, Otyń, Racula, Świdnica, Zabor, Zielona Góra — św. Jadwigi, Zielona Góra — Zbawiciela.

37) Dekanat ZŁOTÓW

Dziekan: — Ks. Stanisław Brzęczek — Złotów

Wicedziekani: — Ks. Wiktor Domachowski — Zakrzewo
— Ks. Bronisław Wieliczko — Lipka Kraj.

Parafie: — Krajenka, Lipka Kraj., Radawnica, Sławianowo, Tarnówka, Wielki Buczek, Wiśniewka Stara, Zakrzewo, Złotów.

DEKRET

Mając na uwadze ułatwienie wiernym gromady WYGANOWO w spełnianiu ich obowiązków religijnych ze względu na dogodniejszą drogę, po wysłuchaniu w myśl kan. 1428 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego z zainteresowanych stron — wyłączam na mocy kan. 1427 § 2 Wyganowo z dotychczasowej parafii Dygowo i przyłączam do parafii Karlino.

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Gorzów Wlkp., dnia 14 lutego 1961 n.

Znak: L 1 — 48/60.

(—) + Wilhelm Pluta
BISKUP GORZOWSKI
(—) Ks. Erdmann
Notariusz Kurii

DEKRET

Wierni gromady NOWA KRZEŚNICA kanonicznie przynależni do parafii Sarbinowo proszą o przyłączenie ich ze względu na bliższą odległość do wikariatu lokalnego Kamień Wielki parafia Witnica.

Po wysłuchaniu w myśl kan. 1428 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego zainteresowanych stron — wyłączam na mocy kan. 1427 § 2 wyżej

wymienioną miejscowość z parafii Sarbinowo i przyłączam do parafii Witnica (**wikariat lokalny** — Kamień Wielki).

Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Gorzów Wlkp. dnia 14 lutego 1961 r.

Znak: L 1 — 7/61.

(—) + Wilhelm Pluta
BISKUP GORZOWSKI

(—) Ks. Erdmann
Notariusz Kurii

DEKRET

Część mieszkańców gromady BIAŁCZYK — przynależnej kanonicznie do parafii Pyrzany — zabiegała od dłuższego czasu o przydzielenie do parafii Witnica ze względu na dogodniejszą drogę.

Biorąc pod uwagę przytoczone racje, po wysłuchaniu w myśl kan. 1428 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego zainteresowanych stron — wyłączam na mocy kan. 1427 § 2 z dotychczasowej parafii Pyrzany i przydzielam do Witnicy część Białczyka.

Gorzów Wlkp., dnia 14 lutego 1961 r.

Znak: L 1 — 57/60.

(—) Ks. Erdman
Notariusz Kurii

(L. S.)

(—) † Wilhelm Pluta
BISKUP GORZOWSKI

PERSONALIA

- Ks. Leszczyński Stefan z Lubska do Kołczygłów
- Ks. Borzyszkowski Jan z Kołczygłów do Krosna
- Ks. Karpiński Kazimierz z Choszczna do Róży
- Ks. Ziemiński Czesław z Szczecina Skolwina do Choszczna
- Ks. Łabiak Kazimierz z Zbąszynka do Szczecina Skolwina
- Ks. Meslin Stanisław z Kamienia Pom. do Zbąszynka
- Ks. Trelka Kazimierz z Człuchowa do Kamienia Pom.
- Ks. Grudziecki Edward z Krosna do Sielska
- Ks. Kostecki Antoni z Bledzewa do Wałcza par. św. Mikołaja
- Ks. Blokesz Jan, Salwatorianin — mian. wikariuszem w Człuchowie
- Ks. Hołuj Waclaw MSF — mian. wikariuszem w Uniechowie
- Ks. Skomorowski Alfons T. Chr. — mian. kat. w Płotach
- Ks. Partyka Mirosław T. Chr. — mian. kat. w Chociwelu
- Ks. Betlejewski Roch OFMC — mian. wik. par. św. Józefa w Koszalinie
- Ks. Gasik Jerzy T.S. — mian. wikariuszem w Baniach.

Zwolnienia

- Ks. Zimny Antoni MST — zwolniony z obow. wik. w Uniechowie
- Ks. Piątek Edward T.S. — zwolniony z par. Banie.

TEMATY KAZAŃ DLA MŁODZIEŻY

30. IV. 1961 — Niedziela IV po Zmartwychwstaniu

SPRAWA RODZINY PALĄCYM PROBLEMEM NASZYCH CZASÓW

„O jak piękna jest czysta rodzina... Nieśmiertelna jest bowiem pamięć jej gdyż i u Boga znana jest i u ludzi”.

1. Aktualność zagadnienia rodziny na całym świecie (Mądr. 4, 1).
2. Rodzina problemem złożonym.
3. Wyjaśnienie i ustawienie go celem V Roku W-kiej Nowenny.

7. V. 1961 — Niedziela V po Zmartwychwstaniu

ODNOWIENIE ŚLUBOWAŃ — LIST EPISKOPATU

14. V. 1961 — Niedziela VI po Zmartwychwstaniu

RÓŻNE POGLĄDY NA RODZINĘ

„Każdy biegły w nauce o Królestwie niebieskim dobywa ze skarbcza swego rzeczy nowe i stare” (Mt 13, 52).

1. Z chaosu pojęć o rodzinie zaczyna wyłaniać się i u nas pewna równowaga.
2. Katolickie ujęcie problemu.

21. V. 1961 — Uroczystość Zesłania Ducha św.

KAZANIE O TAJEMNICY DNIA

28. V. 1961 — Uroczystość Trójcy Przenajświętszej

WIELOŚĆ W JEDNOŚCI

„Błogosławiona niech będzie święta Trójca i nierozdzielna Jedność. Uwielbiamy ją” (Intr.)

1. Tajemnica życia Bożego: trzy Osoby w jednym Bogu
2. Tajemnica życia rodziny: wiele osób w ścisłej jedności.
3. Wspólnota życia warunkiem rozwoju osobowości.

4. VI. 1961 — Niedziela II po Zesłaniu Ducha św.

PRZYCZYNY KRYZYSU RODZINY

„Serce niegodziwca wynajduje złości, a serce dobre szuka umiejętności” (Przysł. 2. 27).

1. Szukanie stabilizacji.

11. VI. 1961 — Niedziela III po Zesłaniu Ducha św.

RODZINA KOLEBKĄ ŻYCIA LUDZKIEGO

„Pomnij, że bez ojca i matki nie byłbyś się urodził” (Syr. 7, 30).

1. Tylko rodzina daje odpowiednie warunki do rozwoju życia ludzkiego.
2. Pełne wychowanie człowieka możliwe tylko w rodzinie.
3. Braki rozwoju człowieka poza rodziną.

18. VI. 1961 — Niedziela IV po Zesłaniu Ducha św.

WAKACJE GRUPOWE

„Pójdźcie na uboże, na miejsce pustynne, a spocznijcie nieco” (Mk 6, 31).

1. Wartość wakacji spędzonych z rodzina
 - a) możliwość spokojnego przebywania z najbliższymi,
 - b) okazja do zżycia się i beztroskiego odprężenia.
2. Wakacje w dobranej grupie (szkolnej, zawodowej, przyjacielskiej).
3. Niebezpieczeństwa wakacji wędrownych w towarzystwie mieszanym, lub z „narzeczoną”.

3. IX. 1961 — Niedziela XV po Zesłaniu Ducha św.

NIEZMIENNE PRAWA RZĄDZĄCE RODZINĄ

„Mądrością będzie zbudowany dom, a roztropnością umocniony będzie” (Przyp. 24, 3).

1. Rodzina wedle praw natury.
2. Rodzina wedle praw Boga i Kościoła.

10. IX. 1961 — Niedziela XVI po Zesłaniu Ducha św.

WSPÓLNOTA RODZINNA

„Byli razem i mieli wszystko wspólne” (Dz. 2, 44).

1. Rodzina — najbardziej naturalną i trwałą wspólnotą społeczną na życie doczesne i wieczne.
2. Rodzina wspólnotą fizyczno - duchową ożywioną miłością
3. Sakrament małżeństwa daje łaski wspólnocie rodzinnej.

17. IX. 1961 — Niedziela XVII po Zesłaniu Ducha św.

AUTORYTET W RODZINIE

„Głupi śmieje się z napomnienia ojca swego” (Przyp. 15, 5).

„Kto się boi Pana ten czci rodziców” (Syr. 3, 8).

1. Nie ma społeczności bez autorytetu i władzy.
2. Na czym, psychologicznie, opiera się dziś autorytet rodziców:
 - a) imponują dzieciom swoimi ludzkimi wartościami,
 - b) są przyjaciółmi (nie kolegami) swych dzieci.
3. Niechęć młodych dla autorytetów: konflikt dwóch pokoleń.

24. IX. 1961 — Niedziela XVIII po Zesłaniu Ducha św.

OJCIEC W RODZINIE

„Chwala synów ojcowie ich” (Przyp. 17, 6).

1. Ojcostwo ludzkie:
 - a) odbiciem ojcostwa Bożego,
 - b) głębokim instynktem naturalnym.
2. Rola ojca w rodzinie:
 - a) przekazuje życie obarczone grzechem pierworodnym — ma dbać o życie przyrodzone i nadprzyrodzone dzieci,
 - b) ostoja, wzór nieskazitelności — nie sędzia i straszak,
 - c) znaczenie osobistego kontaktu z dziećmi, zwłaszcza z dorastającymi synami.
3. Ojciec głowa rodziny.

1. X. 1961 — Niedziela XIX po Zesłaniu Ducha św.

MATKA W RODZINIE

„Miej w czci matkę twoją po wszystkie dni żywota jej, bo pamiętać masz, jakie i jak wielkie niebezpieczeństwa zniosła dla ciebie” (Tob. 4, 4).

1. W październiku (11. X.) uroczystość Macierzyństwa NMP — w maju (26. V.) Dzień Matki.
2. Kobieta stworzona na matkę fizyczną i duchową.
3. Dobroć, ofiarność i męstwo matki (Przyp. 31, 10 — 31).
4. Maryja wzorem matek.

8. X. 1961 — Niedziela XX po Zesłaniu Ducha św.

MODLITWA W RODZINIE

„Posłany został święty, anioł Pański Rafał, aby uzdrowić ich oboje, których modlitwy jednego czasu przed oczyma Pańskimi były przedłożone” (Tob. 3, 25). „Jeśli by dwaj z was na ziemi zgodzili się prosząc o rzecz jakąkolwiek, otrzymają ją od Ojca mego, który jest w niebieszech. Gdzie bowiem dwaj albo trzej są zgromadzeni w imię moje, tam ja jestem pośród nich” (Mat. 18, 19).

1. Wspólne życie i wspólny kult w rodzinie.
2. Rola i wartość wspólnej modlitwy w rodzinie.
3. Wspólny Różaniec w rodzinie.

15. X. 1961 — Niedziela XXI po Zesłaniu Ducha św.

ŁASKA W ŻYCIU RODZINNYM

„Każdemu z nas dana jest łaska według miary daru Chrystusowego” (Ef. 4, 7).

1. Powstanie rodziny przez sakrament małżeństwa z jego szczególnymi łaskami.

2. Stopniowe wprowadzanie dzieci w życie łaska, przez kolejno przyjmowane sakramenty (chrzest, Eucharystia, Bierzmowanie).
3. Wspólne czerpanie ze źródeł łask sakramentalnych w ważnych momentach życia rodzinnego.

22. X. 1961 — Niedziela XXII po Zesłaniu Ducha św.

RODZINA SZKOŁĄ CHARAKTERÓW

„Pragniemy, aby każdy z was okazał staranie w wypełnianiu nadziei aż do końca, abyście nie zgnuśniali, ale stali się naśladowcami tych, którzy przez wiarę i cierpliwość odziedziczą obietnice” (Hebr. 6, 11—12). „Trwaj w przymierzu twoim i rozmawiaj o nim i starzej się w spełnianiu przykazań tobie danych” (Syr. 11, 21).

1. Harmonijny i konsekwentny rozwój jednostki w rodzinie:
 - a) wzór Chrystusa: „wzrastał w mądrości i latach, i w łasce u Boga i u ludzi” (Łk. 2, 52).
 - b) stałość warunków życia rodzinnego zapewnia dzieciom prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy.
2. Wychowanie rodzinne zaprawa do coraz pełniejszego życia osobistego i społecznego.
3. Wymagania rodziców konieczną pomocą do pełnego rozwoju:
 - a) dyktuje je prawdziwa miłość do dzieci,
 - b) kieruje nimi roztropność i długomyślność.

29. X. 1961 — Niedziela XXIII po Zesłaniu Ducha św.

CHRYSZTUS W RODZINIE

„Przyjdź królestwo Twoje, bądź wola Twoja” (Mt 6, 10).

1. Na czym polega „panowanie” Chrystusa (znaczenie uroczystości).
2. Życie rodzinne wedle zasad chrześcijańskich.
3. Rodziny głosicielami zasad Chrystusowych w życiu społecznym.

1. XI. 1961 — Uroczystość Wszystkich Świętych

TRADYCJE RODZINNE

1. „Styl życia” wspólnym dziełem kolejnych pokoleń.
2. Własne tradycje nadają każdej rodzinie indywidualne oblicze.
3. Wartość i urok zwyczajów i obyczajów rodzinnych.

5. XI. 1961 — Niedziela XXIV po Zesłaniu Ducha św.

SĄD O WŁASNYCH RODZICACH

„Jakim sądem sędzić będziecie, takim was osądzą” (Mt 7, 2).

1. Prawdziwość sądów zależy od ich obiektywności.
2. Rodzicom przysługuje prawo do czci i miłości swych dzieci.
3. Pochopność, stronnictwo i krańcowość sądów młodzieży.
4. Gdy któreś z rodziców ulega nałogom „nie daj się zwyciężać złu”, ale złe dobrem zwyciężaj”. (Rzym. 12, 21).

12. XI. 1961 — Niedziela XXV po Zesłaniu Ducha św.

OBOWIĄZKI WOBEC RODZICÓW

„Czcij ojca twego i matkę, jak ci przykazał Pan, Bóg twój, abyś żył przez długi czas i żeby ci się dobrze wiodło na ziemi” (Ppr. 5, 16).

1. Wzajemne obowiązki rodziców i dzieci wobec siebie.
2. Rodzicom należy się cześć, miłość, wdzięczność, posłuszeństwo.
3. Starzy rodzice mają prawo do troskliwej opieki i wyrozumiałości, oraz materialnej pomocy od dzieci.
4. Modlitwa za zmarłych rodziców obowiązkiem miłości.

19. XI. 1961 — Niedziela XXVI po Zesłaniu Ducha św.

RODZEŃSTWO MIĘDZY SOBĄ

„Kto widziałby brata swego w potrzebie i zamknął przed nim serce swoje — jakże może w nim przebywać miłość Boża?” (J. 3, 17).

1. Węzły krwi i wieloletnie życie we wspólnym rodzinnym domu podstawa solidarności i przyjaźni.
2. Wzajemny stosunek rodzeństwa starszego i młodszego, braci i sióstr.
3. Przyjaźń rodzeństwa w dobrej i złej doli niezawodną pomocą w życiu.

26. XI. 1961 — Niedziela XXIII po Zesłaniu Ducha św.

MATERIALNE WARUNKI BYTU RODZINY

„Jeśli kto nie chce pracować, niech też i nie je. Słyszeliśmy, że niektórzy między wami sięją niepokój, nic nie robiąc i czas na błahostkach marnując. Tym przeto rozkazujemy i błagamy przez Jezusa Chrystusa, aby pracowali w cichości i chleb własny spożywali” (2 Tes. 3, 10 — 12).

1. Obowiązek pracy:
 - a) dla zdobycia kwalifikacji zawodowych i możliwości zapewnienia bytu przyszłej własnej rodzinie,
 - b) dla dopomożenia rodzicom.
2. Obowiązek oszczędności i życia wedle stanu.
3. Tracenie czasu i „partactwo” grzechem wobec rodziny i społeczeństwa.

3. XII. 1961 — Niedziela I Adwentu

PRAGNIENIE ZAŁOŻENIA RODZINY

„Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. I błogosławił im Bóg i rzekł: rośnijcie i mnożcie się i napelniajcie ziemię, a czynicie ją sobie poddana” (Rdz. 1, 27 — 28).

1. Człowiek stworzony do założenia własnej rodziny.
2. Instykt seksualny uzupełniony wrodzonym instynktem ojcowskim wzgl. macierzyńskim.
3. Człowiek znajduje swa osobista pełnię w rodzinie.

10. XII. 1961 — Niedziela II Adwentu

PRZYGOTOWANIE DO ZAŁOŻENIA RODZINY

„Człowieczą jest rzeczą duszę przygotować” (Przyp. 16, 1).

1. Dojrzałość moralna, umysłowa i psychiczna warunkiem założenia rodziny.
2. Odpowiedzialność za zapewnienie materialnego bytu rodziny (zdobycie kwalifikacji zawodowych, zapewnienie dachu nad głową).
3. Poważne poznawanie problematyki życia małżeńskiego i rodzinnego.

17. XII. 1961 — Niedziela III Adwentu

WYBÓR ŻONY — MATKI I MEŻA — OJCA

„Ani mężczyzna bez niewiasty, ani niewiasta bez mężczyzny w Panu. Bo jak niewiasta jest z mężczyzny, tak mężczyzna przez niewiastę, a wszystko z Boga” (1 Kor. 11, 11 — 12).

1. Dawniej rodzice, a dziś sami młodzi dokonują wyboru przyszłego współmałżonka.
2. Wybór nie tylko do małżeństwa, ale i do rodzicielstwa.
3. Rozwaga i odwaga w wyborze.
4. Prosić Boga o światło: „Dom i majątność dane bywają od rodziców, ale żona roztropna tylko od samego Pana” (Przyp. 19, 14).

20. XII. 1961 — Niedziela IV Adwentu

DOLE I NIEDOLE ŚWIĘTEJ RODZINY

„Znaleźli Maryję, Józefa oraz Dzieciatko” (Łk. 2, 16).

1. Święta Rodzina wzorem cnót życia rodzinnego:
 - a) przygotowanie do małżeństwa z poszanowaniem praw i natchnień Bożych,
 - b) wzajemny szacunek, dyskrecja i zaufanie (Zwiastowanie a św. Józef).
2. Trudności materialne wczesnego dzieciństwa Chrystusa („nie było dla nich miejsca w gospodzie” (Łk 2, 7). „Powstał, wziął dziecię i matkę jego w nocy i uszedł do Egiptu (Mt 2, 14).
3. Dzieciatko, źródło łask dla Maryi i Józefa, zależne od nich w Swym ludzkim istnieniu.

25. XII. 1961 — Boże Narodzenie

RADOŚĆ W DZIECIACH

„Zwiastuje wam radość wielką... że się wam narodził Zbawiciel” (Łk 2, 10—11).

1. Radość Rodziców i całego świata z urodzenia Jezusa.
2. Nie ma radości bez osiągnięcia głównego celu, celem małżeństwa: dzieci, rodzina:
 - a) cel małżeństwa niewzruszonym prawem natury jego,
 - b) Kościół nie głosi nauki własnej, ale tylko nieomylnie wyjaśnia prawa Boże.
3. Rozczarowania i zawody w małżeństwie wynikiem nieznajomości jego założeń.

26. XII. 1961 — Uroczystość św. Szczepana

WALKI O IDEAŁY RODZINNE

„Czuwajcie, trwajcie mocno w wierze, postępujcie mężnie i wzmacniajcie się, a wszystko niech się u was dzieje w miłości” (1 Kor. 16, 13—14).

1. Jesteśmy świadkami kryzysu rodziny i szukania jego rozwiązań.
2. Problemu nie rozwiążą ani sami teoretycy, ani poszczególne rodziny.
3. Znajomość trudności i prób ich rozwiązania potrzebna dla pomyślnego rozwikłania trudności.
4. Przykłady roztropnych prób w tym zakresie w Polsce.

31. XII. 1961 — Niedziela w oktawie Bożego Narodzenia

RODZINA PROBLEMEM SUMIENIA

„Sam usilnie o to się staram, abym wobec Boga i wobec ludzi miał zawsze nieskażone sumienie” (Dz. 24, 16).

1. Młodzież dzisiejsza lubi stawiać problemy i szczerze je rozstrzygać.
2. Rodzina bolesnym problemem dla młodych, a rostrzygnięcia konieczne i doniosłe.
3. Potrzeba uczulenia sumienia na złożony problem rodziny współczesnej.

1. I. 1962 — Nowy Rok

WIARA W JEZUSA ODNOWICIELA

„W żadnym innym nie ma zbawienia, albowiem nie masz żadnego innego imienia pod niebem, danego ludziom, w którym mielibyśmy być zbawieni” (Dz. 4, 12).

1. Znaczenie Imienia Jezus i wiara w Jego moc odrodzenia.

2. Odrodzenie ludzkości przez Poczęcie i Narodzenie Jezusa
3. Wiara w sakrament chrztu i jego skuteczne działanie.

6. I. 1961 — Uroczystość Trzech Króli

RYCERSKOŚĆ MĘŻCZYZNY I OFIARNOŚĆ KOBIETY

„Każdy ma własny dar od Boga, jeden tak, a drugi inaczej” (1 Kor. 7, 7).

1. Trzeba sobie zdobyć szacunek współmałżonka i dzieci.
2. Na czym polega wartość męża dla żony i nawzajem, ojca i matki dla dzieci.
3. Tylko rzetelne osiągnięcia życiowe znajdują uznanie u najbliższych.

7. I. 1962 — Niedziela I po Trzech Królach

ŚWIĘTA RODZINA — LIST PASTERSKI EPISKOPATU

14. I. 1962 — Niedziela II po Trzech Królach

RODZINA SZKOŁĄ MĘŻÓW I ŻON

„Dobrym działem żona dobra; w dziele bojących się Boga będzie dana mężowi za uczynki dobre” (Syr. 26, 3).

1. Przyszły dobry mąż czy żona, ma być przede wszystkim dobrym człowiekiem (charakter).
2. Wychowanie chłopca na odpowiedzialnego ojca, dziewczyny na dobrą matkę.
3. Konieczność „dobrego stylu” wychowania młodzieży.

21. I. 1962 — Niedziela III po Trzech Królach

WARUNKI ZAŁOŻENIA RODZINY

„Obiecałem strzec zakonu Twego... Jestem gotów, a nie strwożyłem się, abym strzegł przykazań Twoich” (Ps. 118, 57, 60).

1. Wymagania prawa państwowego.
2. Wymagania prawa kanonicznego.
3. Osobista odpowiedzialność za przyszłość własna, współmałżonka i dzieci.

28. I. 1962 — Niedziela IV po Trzech Królach

DOBÓR NARZECZONYCH

„Błogosławiony mąż niewiasty dobrej, bo liczba jego lat podwójna” (Syr. 26, 1).

1. Doniosłość wyboru męża czy żony ze względu na dożgonny charakter związku i szczęścia rodziny.

2. Zasięgnąć dobrej rady życzliwych rodziców i doświadczonych przyjaciół.
3. Okres narzeczeństwa przygotowaniem do powzięcia roztropnej dwustronnej decyzji na całe życie.

4. II. 1962 — Niedziela V po Trzech Królach

KORZYSTAJ Z RADY DOŚWIADCZONYCH

„Synu, nic nie czyń bez porady, a po uczynku nie będziesz żałował” (Syr. 32, 24).

1. Decyzja założenia rodziny jest wyjątkowo doniosła i wymaga wszechstronnej rozwagi.
2. Ważność i hierarchia duchowego, psychicznego i fizycznego zdrowia narzeczonych.
3. Korzystać tylko z etycznych dobrych porad.

11. II. 1962 — Niedziela VI po Trzech Królach

RODZINA NATURALNĄ KOMÓRKĄ SPOŁECZEŃSTWA

„Dom sprawiedliwych stać będzie” (Przyp. 12, 7). „Dom grzeszników zgładzony będzie, lecz przybytki sprawiedliwych zakwitną” (Ib. 14, 11).

1. Rodzina z mocy prawa natury podstawową komórką społeczną.
2. Rodziny tworzą narody i państwa i stanowią o ich mocy.
3. Losy całej ludzkości zależne od zdrowego moralnie i fizycznie życia rodzin.

18. II. 1962 — Niedziela Siedemdziesiąticy

OCHRONA RODZINY

„Pan pomocnikiem i obrońcą naszym” (Ps. 32, 20).

1. **Kościół** przypomina prawa rządzące rodziną i broni ich.
2. Ustawodawstwa **państwowe** chronią prawa rodzin (u nas „Kodeks rodzinny”).
3. **Międzynarodowe** ruchy rodzin i na rzecz rodzin.

25. II. 1962 — Sześćdziesiąticy

RODZINA UTRWAŁA MAŁŻEŃSTWO

„Wieńcem starych są synowie synów, a chwała synów ojców ich” (Przyp. 17, 6).

1. Sądy państwowe traktują wielodzietność jako uniemożliwienie rozwodu.
2. Dzieci wzmacniają materialną i duchową więź rodziców.
3. Wzgląd na dobro dzieci skłania do wzmocnienia ofiarności, wyrozumiałości, łagodności i innych cnót rodziców.

4. III. 1962 — Niedziela Pięćdziesiątnicy

ALKOHOL ZGUBĄ RODZINY

„Błądzą jak pijani” (Jb. 12, 25).

1. Alkoholik krzywdzi rodzinę (choroby dziedziczne, troski)
2. Pijak moralną i materialną ruiną człowieka.
3. Nałóg pijaństwa narzeczonego powinien powstrzymać dziewczynę od małżeństwa z nim.

11. III. 1962 — Niedziela I Wielkiego Postu

KONFLIKTY RODZINNE — ICH LIKWIDACJA

„Niechaj słońce nie zachodzi nad zagniewaniem waszym” (Ef. 4, 20).

1. Nie istnieją niemal wcale rodziny bez pewnych konfliktów.
2. Źródła konfliktów w rodzinie:
 - a) między rodzicami,
 - b) między rodzicami i dziećmi,
 - c) między rodzeństwem.
3. Metoda likwidacji konfliktów.

18. III. 1962 — Niedziela II Wielkiego Postu

RODZINA WOBEC NIESZCZĘŚCIA

„Według mnóstwa boleści moich w sercu moim, pociechy twoje uweseliły duszę moją” (Ps. 93, 19).

1. W dzieciństwie — rodzice ostoja, podpora i ucieczką w każdym cierpieniu.
2. Dla człowieka dojrzałego — rodzina pomocą w osobistym cierpieniu przez swe współczucie i zrozumienie.
3. Postawa całej rodziny wobec wspólnego nieszczęścia (śmierć, ciężka choroba itp.):
 - a) zmobilizować się i skupić wobec problemu,
 - b) rozłożyć ciężary na wszystkich,
 - c) szukać wspólnie pomocy u Boga i ludzi.

25. III. 1962 — Niedziela III Wielkiego Postu

PRACA MATEK POZA DOMEM

„Niewiastę meżną któż znajdzie? Daleko i od ostatecznych granic cena jej” (Przyp. 31, 10).

1. Praca zarobkowa matek poza domem zjawiskiem ogólnosiwiatowym.
2. Sztuka pogodzenia obowiązków żony i matki z zawodem wykonywanym poza domem.
3. Wysoka wartość pracy domowej matki dla spistości rodziny i jej duchowo - materialnego dobrobytu.

1. IV. 1962 — Niedziela IV Wielkiego Postu

WPLYW LEKTURY, FILMU, RADIA I TELEWIZJI NA RODZINĘ

„Czystym wszystko jest czyste, a skalanym nic nie jest czyste, bo skalany jest ich umysł i sumienie” (Tyt. 1, 15).

1. Wielka wartość współczesnych środków rozpowszechniania kultury, Kościół je uznaje i sam z nich korzysta.
2. Odpowiedzialność za właściwe korzystanie z tych środków:
 - a) unikanie programów zakazanych dla młodzieży,
 - b) strata czasu i zakłócanie porządku domowego.
3. Uczyć się rozróżniać dobro od zła, umiar w korzystaniu z rozrywek kulturalnych.

8. IV. 1962 — Niedziela Męki Pańskiej

RODZINA NIEPEŁNA

„Wspomagajcie uciśnionego, czyńcie sprawiedliwość sierocie, brońcie wdowy” (Iz. 1, 17).

1. Rodzina niepełna z woli Boga: śmierć ojca, matki, dziecka.
2. Rodzina niepełna z winy ludzkiej:
 - a) matka nieślubna,
 - b) rodzina rozbita przez opuszczenie, rozwód.
3. Opieka Boża nad upośledzonymi: pomoc społeczna i indywidualna (dalszych krewnych, sąsiadów itp.)

15. IV. 1962 — Niedziela Palmowa

CZYTANIE PASJI

22. IV. 1962 — Wielkanoc

KAZANIE O TAJEMNICY DNIA

23. IV. 1962 — Poniedziałek wielkanocny

Kazanie o tajemnicy dnia.

29. IV. 1962 — Niedziela Przewodnia

Zapowiedź VI Roku Wielkiej Nowenny.

**KAZANIA STANOWE DLA RODZICÓW
NA V ROK WIELKIEJ NOWENNY**

- Maj** — Rodzina niewyczerpanym źródłem odnawiającego się życia
- Czerwiec** — Rodzina ogniskiem miłości
- Lipiec** — Rodzina niezawodna ostoja życia

- Sierpień** — Walka z wrogami życia rodzinnego
Wrzesień — Rodzina dziełem stałych wspólnych wysiłków
Październik — Modlitwa o zdrową rodzinę
Listopad — Tradycje rodzinne
Grudzień — Pomoc międzyrodzinną
Styczeń — Konflikty pokoleń w rodzinie
Luty — Stałość i zmienność form życia rodzinnego
Marzec — Rodzina wobec doświadczeń
Kwiecień — Odrodzenie rodziny w Chrystusie.

KAZANIA STANOWE DLA MŁODZIEŻY NA V ROK WIELKIEJ NOWENNY

- Maj** — Powszechny instynkt rodzinny
Czerwiec — Rodzinie zawdzięczam życie
Lipiec — Wychowałem się w rodzinie
Sierpień — Rodzina ostoją życia
Wrzesień — Rodzina szkołą życia
Październik — Warunki konieczne do założenia rodziny
Listopad — Stworzenie rodziny celem miłości wiążącej mężczyznę z kobietą
Grudzień — Egoizm wrogiem życia rodzinnego
Styczeń — Wspólnota rodzinna
Luty — Poglądy na istotę i cele rodziny
Marzec — Rodzina szkołą charakterów
Kwiecień — Poszanowanie życia rodzinnego.

TEMATY KAZAŃ DLA DZIECI

30. IV.1961 — Niedziela IV po Wielkanocy

WSZĘDZIE DOBRZE W DOMU NAJLEPIEJ

1. Dobrze było Panu Jezusowi w Domu Nazaretańskim.
2. Czy wiesz dlaczego jest ci dobrze w rodzinnym domu?
3. Zastanawiać się nad tym będziemy począwszy od przyszłej niedzieli, od początku V Roku Wielkiej Nowenny, poświęconego rodzinie.

7. V. 1961 — Niedziela V po Wielkanocy

ODNOWIENIE ŚLUBOWAŃ

Odczytanie części listu Pastorskiego Episkopatu.

14. V. 1961 — Niedziela VI po Wielkanocy

MÓW ZAWSZE DOBRZE O SWOIM DOMU

1. Nawet nie we wszystkim dobra rodzina — lepsza od jej braku

2. Wszystko co masz dobrego i czym jesteś zawdzięczasz rodzinie.
3. Bądź dumny ze swej rodziny.

21. V. 1961 — Święto Zesłania Ducha św.

ŻYCIE W MIŁOŚCI

1. Rodzice pobrali się z miłości.
2. Z miłości na świat przyszedłeś.
3. Odpowiadaj miłością za miłość.

28. V. 1961 — Uroczystość Trójcy Przenajświętszej

MIŁOŚĆ RODZINNA

1. „Bóg jest miłością” (1 J. 4, 8): jest Ojciec i Syn, którzy się kochają w Miłości Ducha św.
2. Miłość musi obejmować więcej osób (inaczej samolubstwo).

4. VI. 1961 — Niedziela II po Zesłaniu Ducha św.

BIEDNE DZIECI ROZBITYCH RODZIN

1. Czasowy lub stały brak ojca lub matki (nieobecność, wyjazd, śmierć).
2. Dzieci zaniedbywane przez rodziców.
3. Wdzięczność dziecka za stałą troskę rodziców.

11. VI. 1961 — Niedziela III po Zesłaniu Ducha św.

SERCE JEZUSA W RODZINACH NASZYCH

1. Cel „Intronizacji Najśw. Serca Jezusowego w rodzinach”.
2. I Komunia św. i jej rocznica — Pierwsze Piątki i Soboty Królowej Polski.
3. Serce Jezusa źródłem miłości rodzinnej.

18. VI. 1961 — Niedziela IV po Zesłaniu Ducha św.

WAKACJE JUŻ BLISKO

1. Radość rodziców z dobrych wyników nauki dziecka.
2. Przed Tobą wakacje. Jeśli spędzasz je poza domem, pamiętaj:
 - a) o rodzinie: pisz często do rodziców, by się nie trapiли,
 - b) o codziennym pacierzu i niedzielnej Mszy św.
3. Proś rodziców o błogosławieństwo na wakacje.

25. VI. 1961 — Niedziela V po Zesłaniu Ducha św.

RODZINA RZECZĄ ŚWIĘTĄ

1. Bóg złączył twych rodziców sakramentem małżeństwa.
2. Owocem tego sakramentu jest rodzina:
 - a) błogosławieństwo we Mszy św. ślubnej,
 - b) „wywód” Mamy po urodzeniu dziecka,
 - c) błogosławieństwo małych dzieci w kościołach. (Na Śląsku jednorocznych, niedziela w oktawie św. Jacka i inne).
3. Czy dziękujesz Bogu za to, że ci dał rodzinę i że udziela jej Swych łask?

2. VII. 1961 — Niedziela VI po Zesłaniu Ducha św.

TWÓJ DOM RODZINNY

1. Atmosfera szczęścia domowego.
2. Radości i troski rodziców.
3. Wnosisz do domu dobrą lub niedobra atmosferę.

9. VII. 1961 — Niedziela VII po Zesłaniu Ducha św.

RAZEM Z RODZINĄ

1. Z rodziną w domu.
2. Z rodziną poza domem.
3. Pobył poza rodziną: obóz, kolonie, u krewnych...

16. VII. 1961 — Niedziela VIII po Zesłaniu Ducha św.

ODPOCZYNEK W DOMU

1. Siódmy dzień tygodnia w myśli Boga i Kościoła.
2. Kto pracuje ma prawo do odpoczynku.
3. Niedziela łączy całą rodzinę.

23. VII. 1961 — Niedziela IX po Zesłaniu Ducha św.

DZIECKO RADOŚCIĄ DOMU RODZINNEGO

1. Jesteś „pociechą” rodziców.
2. Rodzice żyją dla ciebie i pragną zapewnić ci szczęście.
3. Okazuj rodzicom, że ci z nimi dobrze i sprawiaj im radość.

30. VII. 1961 — Niedziela X po Zesłaniu Ducha św.

RODZINA OGRODEM CNÓT

1. Ogród pielęgnujemy, by w nim chwasty nie wyrosły.
2. Masz dobre i złe skłonności: pielęgnuj dobrze, wykorzeńnij złe.
3. Twój dom miejscem uprawy wielu pięknych cnót.

6. VIII. 1961 — Niedziela XI po Zesłaniu Ducha św.

PIĘKNO POSŁUSZEŃSTWA

1. Szczęśliwy kto może zaufać ludziom mądrym i życzliwym.
2. Obraz: Matka Boska i św. Józef prowadzi za obie ręczki małego Jezusa.
3. Rodzice chcą tylko twego dobra — bądź im zawsze posłuszny.

13. VIII. 1961 — Niedziela XII po Zesłaniu Ducha św.

WSPÓLNE TROSKI RODZINNE

1. Masz swe własne troski i powierzasz je rodzicom.
2. Rodzice i rodzeństwo też mają swe troski — znasz je.
3. Ich troski niech będą twoimi, powierzaj je ufnie Bogu.

15. VIII. 1961 — Uroczystość Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny.

MARYJA MATKA NASZA NAJLEPSZA

- 1 Sam dobrze wiesz co znaczy „Matka”, nie trzeba ci tego tłumaczyć.
2. Jezus najlepiej doświadczył jaka Matka była dlań Maryja.
3. Czy wiesz, że Maryja jest także twoją Matką najlepszą?
 - a) dała nam Jezusa Dawcę życia,
 - b) jest w niebie z duszą i z ciałem jako nasza Matka,
 - c) widzi nasze potrzeby i zarządza im. Zwracaj się ufnie do Niej.

21. VIII. 1961 — Niedziela XIII po Zesłaniu Ducha św.

DBAJ O ZDROWIE

1. Gdy choroba w domu, to smutek i niepokój.
2. Nie narażaj lekkomyślnie zdrowia i życia — nie przysparzaj swa chorobą troski rodzicom.
3. Wyręczaj chętnie chorych i zmęczonych w pracy.

27. VIII. 1961 — Niedziela XIV po Zesłaniu Ducha św.

OSZCZĘDNOŚCIĄ RODZINY SIĘ BOGACĄ

1. Dziś w Polsce nikt nie jest bogaty — cały kraj w odbudowie.
2. Rodzice i starsze rodzeństwo ciężko pracują by zarobić na życie.
3. Oszczędzaj: Dbaj o rzeczy, nie niszczyć ich bezmyślnie, nie proś coraz o coś nowego.

1. IX. 1961 — Początek Roku Szkolnego

- 1 Po wypoczynku nowy zapal do całorocznej pracy.
2. Nauka i rozwój charakteru najważniejsza pracą w domu i szkole.
3. Czyń co możesz, a Bóg ci dopomoże.

3. IX. 1961 — Niedziela XV po Zesłaniu Ducha św.

DOM RODZINNY A SZKOŁA

1. Dawniej nie wszystkie dzieci się uczyły, bo nie było szkół.
2. Dziś szkoła działa w zastępstwie i na zlecenie rodziców.
3. Szkoła i dom ufają sobie i zgodnie kształca dzieci.

10. IX. 1961 — Niedziela XVI po Zesłaniu Ducha św.

CZY POMAGASZ W DOMU

1. Choć jesteś codzien w szkole, nie przestajesz należeć do domu.
2. Dom daje ci warunki korzystania z nauki.
3. Pomagaj chętnie domownikom, szanuj ich pracę.

17. IX. 1961 — Niedziela XVII po Zesłaniu Ducha św.

UDZIAŁ DPIECKA W ŻYCIU SZKOŁY

1. Szkoła ma swoje własne „życie”, które dzieci wychowuje
2. Szkoła kształci twój rozum, charakter i uczy żyć w gromadzie.
3. Nie bierz zbyt wiele nadobowiązkowych zajęć w szkole — nie podołasz. Jedno a dobrze.

24. IX. 1961 — Niedziela XVIII po Zesłaniu Ducha św.

DZIECKO W RODZINIE SZKOLNEJ

1. Dziecko wychowane w rodzinie potrzebuje ducha rodzinnego.
2. Wspólnota zainteresowań i prac w szkole.
3. Samorząd szkolny, jakby druga rodzina.

1. X. 1961 — Niedziela XIX po Zesłaniu Ducha św.

TYDZIEŃ MIŁOSIERDZIA — POMOC KOLEŻEŃSKA

1. „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt. 5, 7).
2. Współczuj z każdym potrzebującym pomocy — nie przechodź obojętnie koło niego.
3. Pomagaj tylko w dobrym, nigdy w złym.

8. X. 1961 — Niedziela XX po Zesłaniu Ducha św.

RÓŻANIEC W RODZINIE

1. Październik miesiącem różańca, modlitwy zalecanej przez Kościół.
2. Różaniec modlitwa odpowiednia dla dzieci i starszych.
3. Korzyści ze wspólnego odmawiania Różańca w rodzinie.

15. X. 1961 — Niedziela XXI po Zesłaniu Ducha św.

CO NAJBARDZIEJ SPAJA RODZINĘ

1. Gdzie jest kilka osób coś musi je łączyć, zwłaszcza gdy stale są razem.
2. Rodzinę wiąże:
 - a) sakrament małżeństwa przyjęty przez rodziców i ła-ski stale z niego płynące,
 - b) prawdziwa wzajemna miłość wszystkich.
3. Rodzina wtedy szczęśliwa, gdy wszyscy umacniają jej spójnię.

22. X. 1961 — Niedziela XXII po Zesłaniu Ducha św.

SZANUJ I KOCHAJ RODZICÓW

1. IV Przykazanie Boskie: pełnienia go wymaga Bóg i życie.
2. Nie ma takich rodziców, którzy nie zasługują na szacunek i miłość. Należą się im one od ciebie.
3. Dbaj by inni zawsze z szacunkiem mówili o swych ro-dzicach.

29. X. 1961 — Niedziela XXIII po Zesłaniu Ducha św.

CHRYSTUS KRÓLEM NASZYCH RODZIN

1. Chrystus ma wszędzie królować, zwłaszcza w rodzinach.
2. Obraz Serca Jezusowego lub Krzyż w mieszkaniu, god-łem domu chrześcijańskiego.
3. Wszyscy w rodzinie dążą:
 - a) do układania życia po chrześcijańsku,
 - b) do okazywania sobie wzajemnie miłości i wybacza-nia uraz.

1. XI. 1961 — Uroczystość Wszystkich Świętych

RODZINA ŚWIĘTYCH

1. Święty Sakrament małżeństwa połączył rodziców na święte życie wspólne.
2. Dzieci uświęcają się w rodzinie i są przedmiotem świę-tych trosk rodziców.
3. Zmarli krewni w niebie złączeni nadal ze swą rodziną na ziemi.

5. XI. 1961 — Niedziela XXIV po Zesłaniu Ducha św.

TWOJA MATKA

1. Kochasz Mamę, ale masz ją kochać jeszcze lepiej.
2. Mama pragnęła:
 - a) twego urodzenia (kosztem własnych cierpień),
 - b) twego rozwoju (kosztem własnych wyrzeczeń),
 - c) zapewnienia ci szczęśliwej przyszłości.
3. Z latami zrozumiesz coraz lepiej, czym jest dla ciebie matka.

12. XI. 1961 — Niedziela XXV po Zesłaniu Ducha św.

TWÓJ OJCIEC

1. Rządziej z nim przebywasz, bo dużo pracuje na rodzinę.
2. Ojciec głową rodziny.
3. Masz go kochać ufnie, bo on dba i troszczy się o ciebie, podobnie jak Bóg - Ojciec w niebie troszczy się o ludzi.

19. XI. 1961 — Niedziela XXVI po Zesłaniu Ducha św.

DZIADKOWIE I KREWNI

1. Twoi rodzice mają swoich rodziców, rodzeństwo, krewnych.
2. Często wychowuje was babcia, bo rodzice zajęci pracą.
3. Szanuj dziadków i krewnych.
4. Masz też rodziców chrzesnych. Czy pamiętasz o nich?

26. XI. 1961 — Niedziela XXVII po Zesłaniu Ducha św.

RODZEŃSTWO

1. Bracia i siostry to twoje rodzeństwo, bo macie tych samych rodziców.
2. Są twoim rodzeństwem na zawsze. Pamiętaj o tym.
3. Szczęśliwe dzieci, które mają rodzeństwo.
4. Rodzeństwo ma sobie zawsze pomagać i okazywać sobie miłość.

3. XII. 1961 — Niedziela I Adwentu

RODZEŃSTWO STARSZE I MŁODSZE

1. W rodzinie są starsze i młodsze dzieci.
2. Starsze mają dawać młodszym dobry przykład, opiekę, pomagać rodzicom.
3. Młodsze kochać starsze rodzeństwo, naśladować tylko w dobrym.

10. XII. 1961 — Niedziela II Adwentu

WSPÓŁŻYCIE SĄSIEDZKIE

1. „Miłuj bliźniego twego, jak siebie samego” (Mt. 19, 19), bliźni to bliscy, sąsiedzi.
2. Ludzie mają sobie pomagać i okazywać życzliwość.
3. Nie wyrządzaj sąsiadom szkody. Bądź dla nich grzeczny i układny.

17. XII. 1961 — Niedziela III Adwentu

ŚWIĘTA RODZINNE

1. Święta nie tylko radością, ale okazją do sprawienia radości innym, okazania im wdzięczności.

2. Pamiętaj sprawiać radość rodzicom, rodzeństwu w dniu ich imienin, rocznic...
3. Święta rodzinne łączą całą bliższą i dalszą rodzinę.

24. XII. 1961 — Niedziela IV Adwentu

STÓŁ WIGILIJNY

1. Zasiądziesz dziś w domu przy wspólnym stole, uroczystość zastawionym.
 - a) uroczystość szczególnie rodzinna i radosna — przybывают na nią wszyscy nawet z daleka.
 - b) podarunki jako dowód miłości,
 - c) pamięć o Jezusie, który przynosi pokój na świat.
2. Dzielenie się opłatkiem przypomina:
 - a) wspólne codzienne posiłki rodzinne,
 - b) wspólne przystępowanie do Stołu Pańskiego.
3. Spędź Święta rodzinnie i po Bożemu.

25. XII. 1961 — Boże Narodzenie

Kazanie o tajemnicy dnia.

26. XII. 1961 — Uroczystość św. Szczepana

Kazanie o tajemnicy dnia.

31. XII. 1961 — Niedziela w oktawie Bożego Narodzenia

DZIECI BEZ RODZICÓW

1. Okres Bożego Narodzenia czasem radości dzieci w domu rodzinnym.
2. Są biedne dzieci bez rodziców, bez ciepła rodzinnego.
3. Spraw im przyjemność (zaprosz do domu, oddaj zabawkę itp.).

1. I. 1962 — Nowy Rok

IMIĘ JEZUSOWE

1. „Nadano Mu imię Jezus” (Łk 2, 21), tak jak tobie twoje imię chrzestne.
2. Szanuj swe imię. Módl się to twego świętego Patrona.
3. Szanuj imiona innych, choćby dziwnie brzmiały; nie wyśmiewaj ich, bo są święte.

6. I. 1962 — Uroczystość Trzech Króli

NASZE DARY

1. Dary są wyrazem czci, miłości i wdzięczności.
2. Składaj dary:
 - a) Bogu — zwłaszcza modlitwy, miłości Bożej,

- b) rodzicom — zwłaszcza posłuszeństwa i miłości,
 - c) innym dobroczyńcom twoim.
3. Składaj dary Bogu i ludziom najmiłsze, pomyśl co ich szczególnie cieszy.

7. I. 1962 — Uroczystość Świętej Rodziny

WYJĄTKI Z LISTU PASTERSKIEGO EPISKOPATU

14. I. 1962 — Niedziela II po Trzech Królach

MODLITWA W RODZINIE

1. Dziękuj często Bogu za rodziców — katolików.
2. Nie pamiętaj nawet, kiedy nauczyli cię wierzyć w Boga i modlić się.
3. Wierność pacierzowi i wspólnej codziennej modlitwie rodzinnej.

21. I. 1962 — Niedziela III po Trzech Królach

MODLITWA W KOŚCIELE

1. Przychodzisz wiernie na „wasze” Msze św. niedzielne.
2. Msza św. najważniejszą modlitwą: musisz ją poznać i nauczyć się brać w niej udział.
3. Jest to modlitwa wspólna i równocześnie osobista; ułatw sobie i innym dobra modlitwę w Kościele.

28. I. 1962 — Niedziela IV po Trzech Królach

POKÓJ W RODZINIE PRZEZ JEZUSA

1. Jezus przyszedł na świat, by pogodzić ludzi z Bogiem i między sobą (J. 14, 25).
2. Zachowanie przykazań i miłość wzajemna zachowuje rodzinę w pokoju.
3. Czy jesteś przyczyną pokoju w rodzinie, czy może trosk i waśni.

4. II. 1962 — Niedziela V po Trzech Królach

DAWAJ DOBRY PRZYKŁAD

1. Są dobre i niedobre dzieci.
2. Unikaj niedobrych dzieci.
3. Dawaj zawsze dobry przykład innym.

11. II. 1962 — Niedziela VI po Trzech Królach

DOBRZE WYCHOWANE DZIECI

1. Wszystko co masz dobrego dał ci Bóg, rodzice i inni ludzie.

2. Od urodzenia rozwija się w tobie powoli, przez wychowanie ludzkie wartości.
3. Przyjmuj pouczenia, nakazy i nawet kary od rodziców i wychowawców bez sarkania.
4. Przysłowia mądrość narodu, mówią: czym skorupka..., młode drzewko..., niedaleko pada jabłko...

18. II. 1962 — Niedziela Siedemdziesiąticy

TWOJE POWOŁANIE

1. Każdy człowiek do czegoś powołany przez Boga (Mt 21, 1—15).
2. Bóg cię powołał do zrobienia czegoś dobrego w życiu.
3. Poznaj swe powołanie, staraj się je wypełnić, módl się o poznanie swej drogi życiowej.

25. II. 1962 — Niedziela Sześćdziesiąticy

BĄDŹ DOBRĄ GLEBA

1. Masz warunki na to, by wydać „owoc stokrotny” (Łk 8, 4—15):
 - a) jesteś młody — przyszłość cała przed tobą,
 - b) masz rodziców, opiekunów, wychowawców,
 - c) masz pomoc łaski Bożej.
2. „Każdy jest kowalem swego szczęścia”.
3. Jesteś odpowiedzialny za rozwój swych zdolności, łask itp. Pracuj.

4. III. 1962 — Niedziela Pięćdziesiąticy

ALKOHOLIZM NIESZCZĘŚCIE RODZIN

1. Pijany człowiek powinien swym żalonym wyglądem wywoływać litość, a nie śmiech i drwiny.
2. Przez pijaka całe rodziny nieszczęśliwe.
3. Gorąca prośba dziecka może nawrócić ojca — pijaka, zwłaszcza gdy łączy się z gorącą modlitwą.
4. Niech z okazji twej I Komunii św. nie będzie żadnego alkoholu na przyjęciu w domu.

11. III. 1962 — Niedziela I Wielkiego Postu

WALKA Z POKUSAMI

1. Wiesz co znaczą pokusy i jak źle im ulegać.
2. Pamiętaj, żeś dzieckiem Boga, który wszystko widzi.
3. Nie możesz sprawić zawodu Bogu, rodzicom, wychowawcom. Módl się gorąco: „i nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen”.

18. III. 1962 — Niedziela II Wielkiego Postu

CO CZYTASZ — CO OGLĄDASZ

1. Warto czytać książki i oglądać filmy, ale tylko odpowiednio dla siebie.
2. Wybieraj dobrą lekturę, filmy i widowiska telewizyjne dobre.
3. Stosuj się do mądrych wskazań rodziców, wychowawców.

25. III. 1962 — Niedziela III Wielkiego Postu

GDY RODZICE SĄ POZA DOMEM

1. Oboje rodzice pracują; ojciec w pracy, matka w szpitalu, czy w podróży...
2. Masz wtedy większą odpowiedzialność za siebie i rodzeństwo. Pamiętaj o życzeniach i potrzebach rodziców.
3. Będąc sam poza domem, trzymaj się wskazówek rodziców i zasad dobrego wychowania.

1. IV. 1962 — Niedziela IV Wielkiego Postu

WSZYSTKIE DZIECI RÓWNE WOBEC BOGA

1. W niektórych krajach dzieci czarne nie mogą uczyć się i bawić razem z białymi.
2. I u nas też są dzieci, które uważają się za „lepsze” od innych, ponieważ:
 - a) rodzice bogatsi, lub na wyższym stanowisku,
 - b) są ładniej ubrane, mają więcej zabawek, rozrywek,
 - c) są zdolniejsze, zwinniejsze itp.
3. Każde wywyższenie się jest niemądre i śmieszne.
4. W oczach Boga wszyscy jesteśmy równi: On naszym Ojcem, a my Jego dziećmi.

8. IV. 1962 — Niedziela Męki Pańskiej

WSZYSCY TWORZĄ JEDNO W BOGU I W CHRYSZTUSIE

1. Dawniej ludzie nie znali się i mało wiedzieli o sobie.
2. Dziś środki łączności zbliżyły narody między sobą.
3. Wszyscy ludzie dobrej woli tworzą jedną rodzinę świata:
 - a) „jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest, jeden Bóg i Ojciec wszystkich” (Ef. 4, 5—6),
 - b) wiele mówiąca wystawa fotografii w większych miastach Polski i innych krajów w r. 1959: „Rodzina człowieka”.

15. IV. 1962 — Niedziela Palmowa

CZYTANIE WYJĄTKÓW MĘKI PAŃSKIEJ

22. IV. 1962 — Wielkanoc

Kazanie o tajemnicy dnia.

23. IV. 1962 — Poniedziałek Wielkanocny

Kazanie o tajemnicy dnia.

29. IV. 1962 — Niedziela Przewodnia

Zapowiedź VI Roku Wielkiej Nowenny.

ORGANY ELEKTRONOWE

Organy elektronowe należą do grupy instrumentów muzycznych p. t. elektrofony. Dźwięk w elektrofonach powstaje w drodze elektromagnetycznej i zostaje wypromieniowany przez głośnik elektryczny. Hans Andreas Wurlitzer, urodzony w połowie 19 w. w Niemczech, jest założycielem wielkiej firmy WURLITZER ORGAN COMPANY w Cincinnati (USA). Wykorzystał wszystkie zasady wydobywania dźwięku na podłożu elektromagnetycznym i stworzył nowy typ instrumentu elektronowego, który z powodu dźwięku ciągłego nazwano „organami Wurlitzera”. Pierwsze takie organy w Polsce zainstalowano w latach przedwojennych w „ROMIE”. Organy Wurlitzera w „Romie” były przedmiotem ożywionej dyskusji, gdyż żaden z szanujących się organistów nie chciał na nich grać poważnej muzyki. Organy Wurlitzera są dziś w mniejszym lub większym wykonaniu częścią orkiestr jazzowych i rozrywkowych (zob. programy Radia Polskiego).

Liturgicznie:

Czy t. zw. „Elektrofonikum” jest po myśli liturgicznej muzyki kościelnej? **N i e.** Czy jest jednak dozwolone? **N i e.**

„ELEKTROPHONIKUM” jest **tylko tolerowane** i to 1) przejściowo, tymczasowo, 2) jeśli w danym przypadku brak środków finansowych choćby na mały instrument piszczalkowy, 3) za wyraźnym pozwoleniem Ordynariusza w każdym poszczególnym przypadku. Ordynariusz zaś niech zasięgnie rady Diecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej.

Stolica Apostolska już niejednokrotnie wypowiedziała się na temat „ELEKTROPHONICUM”. Definitywna i ostatnia wypowiedź Stolicy Świętej zawarta jest w Sacrae Congregationis Rituum INSTRUCTIONE DE MUSICA SACRA ET SACRA LITURGIA z dnia 3. IX. 1958 r. W punkcie 64 też Instrukcji czytamy:

„Illus vero adsimulatum organum, quod „electroponicum” vocant, inter actiones liturgicas ad tempus tolerari potest, cum opes non suppetant ad organum tabulatum, etsi parvum, comparandum. In singulis casibus accedat oportet explicita Ordinarii licentia. Hic autem consulat prius Commissionem dioecesanam de Musica sacra aliosve in hac re viros peritos, qui ea omnia suadere studeant, quae tale instrumentum ad usum sacrum magis accommodatum reddant”.

Muzycznie.

Ideąłem muzycznym muzyki organowej są organy piszczałkowe „organum tabulatum”. Dla takich organów napisano całą istniejącą literaturę muzyki organowej.

„Pomimo ogromnego rozwoju techniki budowy instrumentów elektrycznych, jaką zaobserwować można na przestrzeni kilkudziesięciu ostatnich lat, popularność ich jest stosunkowo niewielka, co można wytłumaczyć w pewnym stopniu odrębnością ich barwy, która im utrudnia wtapianie się w tło orkiestry tradycyjnej, oraz faktem powstawania małej ilości utworów wykorzystujących ich nowe możliwości techniczne i brzmieniowe” (Mała Enc. Muzyki).

W Ameryce posiadają „elektrofonika” przeważnie kościoły metodystów i innych herezji — Kościoły katolickie (rzymskie) budują organy piszczałkowe. W Ameryce bowiem każda mniejsza nawet orkiestra jazzowa ma „electroponicum”.

Trudno wyobrazić sobie śpiew chóralu gregoriańskiego przy akompaniamencie instrumentu jazzowego. Ponadto brzmienie „elektrofonikum” przypomina wiernym, zgromadzonym na nabożeństwie, muzykę usłyszaną w barze, kabarecie, operetce.

Trzej wybitni organiści polscy: pp. prof. Rutkowski, Bączkowski, i Pawlak widzieli i słyszeli „Elektrofonikum” gdańskie. Jednogłośnie i jednomyślnie orzekli, że „to nie są organy dla służby liturgicznej Kościoła”.

W USA produkują wspaniałe organy elektro-pneumatyczne. Jeśli są fundatorzy, to niech raczej ufundują takie organy piszczałkowe o konstrukcji elektro-pneumatycznej, aniżeli „Elektrofonikum” nie wiele tańsze. Poznań, dnia 6 lutego 1961 r.

(—) X. Michalski

DIECEZJA KAMIENSKA W ŚWIETLE HISTORII

Opracował Ks. Dr A. Baciński

BIBLIOGRAFIA

- Baciński A. ks. dr C.M., Kościół katolicki na ziemiach Ordynariatu Gorzowskiego, Tygodnik Katolicki, Gorzów 1952, nr 10 inn.
- Borchers W., Der Camminer Domschatz, Szczecin 1933.
- Cieszyński L., Kamień — pierwsza stolica Pomorza Zachodniego, Słowo Powszechne, Warszawa 1946, nr 145.
- Długopolski E., Władysław Łokietek na tle swoich czasów, Wrocław 1951.
- Goerigk E., Erasmus Manteuffel von Arnhausen, der letzte katolische Bischof von Camin, Braunsber 1899.
- Grabski Wł. J. dr, Dwieście miast wróciło do Polski, Poznań 1949.
- Herders - Konversations - Lexikon, Freiburg in Breisgau, III wyd.
- Kaczmarczyk Z., Monarchia Kazimierza Wielkiego, Poznań 1946.
- Kirchlich — theologische Handwoerterbuch — Calwer Kirchenlexikon, Stuttgart 1937, I t.

- Król H. ks. C.M., *Udział Polski w misjach*, Kraków 1938.
- Kulikowski H. ks., *Kamień, Zarządzenia Administracji Apostolskiej*, Gorzów 1946 nr 3.
- Laag H. dr, *Ein Gang durch die Kirchengeschichte Pommerns*, Potsdam 1921.
- Maleczyński K. dr, *Bolesław Krzywousty*, Kraków 1950.
- Pomorze Zachodnie, *Praca Zbiorowa*, Poznań 1949.
- Silnicki Tad., *Początki chrześcijaństwa i organizacji kościelnej na Pomorzu*, *Życie i Myśl* 1951, nr 3—6.
- Spuhrmann R., *Geschichte der Stadt Cammin in Pommern und des Camminer Domkapitels*, II wyd. Kamień Pom. 1924.
- Umiński J. ks. dr, *Rola Bolesława Krzywoustego w uchrześcjanieniu Zachodniego Pomorza*, *Collectanea Theologica*, Warszawa 1950 fasc. 4.
- Wiśniowski Prus T. dr, *Kamień — stary gród słowiański*, *Tygodnik Katolicki*, Gorzów Wlkp. 1952 nr 5.
- Wehrmann M., *Geschichte von Pommern*, I t., Gotha 1919.
- Wojciechowski Z. dr prof., *Państwo Polskie w wiekach średnich*, Poznań 1948.
- Wojciechowsy M. Z., *Polska Piastów Polska Jagiellonów*, Poznań 1946.

DIECEZJA KAMIĘNSKA

Część I.

NA DRODZE DO UTWORZENIA BISKUPSTWA

Najstarszy polski dokument historyczny „Dagome Iudex” wykazuje niezawodnie, że Pomorze Zachodnie już za Mieszka I należało do Polski.

Zależność ta była tylko lenna. Bolesław Chrobry przeto, jako genialny polityk, zapragnął trwałego złączenia Pomorza z Polską w oparciu o Kościół katolicki. Wspólna wiara bowiem najlepiej mogła wpłynąć na złamanie separatyzmu pomorskiego i wewnętrzne zespolenie państwa.

W zrozumieniu tak ważnej roli czynnika religijnego w budowie naszej państwowości i w zcaleniowej akcji ziem piastowskich wystarał się Bolesław Chrobry w tysięcznym roku u pap. Sylwestra II o zezwolenie na założenie złączonego z metropolią gnieźnieńską biskupstwa na Pomorzu z siedzibą w Kołobrzegu, który miał odtąd stać się baza wypadową przy chrystianizacji Pomorza¹⁾.

Podwaliny pod pracę misyjną zostały położone. Niestety silna reakcja przywiązanych niezwykle do swojego ojczystego kultu pogańskich plemion słowiańskich, oraz stałe wojny i napady niemieckiego cesarza Henryka II uniemożliwiły Bolesławowi Chrobremu i Rein-

¹⁾ Wehrmann, *Geschichte von Pommern*, I. 150 n.; Laag, *Ein Gang durch die Kirchengeschichte Pommerns*, 4 n.; Pomorze Zachodnie 82 n.

bornowi, gorliwemu biskupowi kołobrzeskemu dzieło pokojowej misji chrześcijańskiej i spowodowały upadek biskupstwa kołobrzeskiego 1).

Pracę na nowo podjął Bolesław Krzywousty, któremu udało się opanować znowu Pomorze i zobowiązać podbitych tamtejszych mieszkańców do przyjęcia wiary chrześcijańskiej. Krzywousty bowiem, podobnie jak jego wielki imiennik wytknął w programie związanie Pomorza i jego ściślejszego zjednoczenia z Polską wielką rolę do spełnienia Kościołowi.

Pierwszą misję tym razem wśród pogańskich Pomorzanie rozpoczął zakonnik — eremita i zarazem biskup Bernard, pochodzący z Hiszpanii. Wobec jednak nieodpowiedniej metody misja ta była prawie bezowocna. Bogaci bowiem nadmorscy Pomorzanie chcieli widzieć w zwia-
stunach nowego, wielkiego Boga, o którym im mówiono, wspaniałych książy, a nie nędzarzy bosych z laską pielgrzymią. Wzgardzili zatem i wyśmiali Bernarda i jego towarzyszy 2).

Bolesław musiał szukać innych misjonarzy. By tym razem zapewnić ewangelizacji pomyślniejszy wynik wśród niechętnych Polsce podbitych Pomorzanie i uniknąć zazdrosnej kontrakcji niemieckiej, poprosił owianego idealizmem świętobliwego biskupa Ottona z Bambergu, zwi-
zanego z Polską zadawnionymi węzłami z czasów kilkuletniego pobytu na dworze Władysława Hermana, w otoczeniu opata wuersburskiego Henryka, późniejszego arcybiskupa gnieźnieńskiego 3).

Uzgodniwszy z Krzywoustym plan działania, rozpoczął Otton dobrze obmyślaną i należycie przygotowaną akcję misyjną na Pomorzu w czerwcu 1124 roku, uzyskawszy na to wpraw zezwolenie papieża Kaliksta II i cesarza Henryka V. Do pomocy miał około 20 (duchownych) księży z pośród benedyktynów bamberskich i duchownych polskich, wśród których był również Wojciech, późniejszy pierwszy biskup diecezji pomorskiej.

¹⁾ Wojciechowski, Państwo Polskie w wiekach średnich, 57; Pomorze Zachodnie, 82, n; Silnicki, Początki chrześcijaństwa i organizacji kościelnej na Pomorzu, nr 3—4, 302;

²⁾ Wojciechowski, Polska Piastów Polska Jagiellonów, 61; Pomorze Zachodnie, 90; Król, Udział Polski w misjach, 153; Silnicki, j. w. 316;

³⁾ Maleczyński, Bolesław Krzywousty, 206; Wojciechowski, j. w. 60; Pomorze Zach., 87; Silnicki j. w. 315; Spuhrmann, Geschichte der Stadt Cammin, 12 nn; Wehrmann, Geschichte von Pommern, 59 nn;

Korzystając z przykrego doświadczenia biskupa Bernarda, wystąpił Otton wszędzie w bogatych szatach i z licznym orszakiem. Bolesław bowiem wydelegował mu dla opieki i bezpieczeństwa zbrojną straż z santockim kasztelanem Pawłem na czele, który reprezentował równocześnie osobę Bolesława¹⁾.

Zostawiając polskich księży na zdobytych poszczególnych placówkach misyjnych, zawitał gorliwy apostoł Pomorza po 8-mio miesięcznej owocnej pracy do Gniezna, by przez to podkreślić polski charakter swej akcji²⁾.

Dla utrwalenia nieugruntowanego swego dzieła, odbył św. Otton ponowną wyprawę misyjną w 1128 roku. Na skutek bowiem wrogiej akcji polityczno - wojskowej cesarza Lotara i równocześnie kościelnej arcybiskupa magdeburgskiego Norberta, zaczęła grozić polskiej misji reakcja pogańska³⁾.

Jak po pierwszej wyprawie, tak i teraz podążył Otton do Gniezna, by tam zdać przed Bolesławem i polskimi biskupami urzędowe sprawozdanie ze swej akcji misyjnej i narządzić się nad przyszłą organizacją kościelną na Pomorzu, która jedynie mogła gwarantować utrwalenie przedsięwziętego dzieła⁴⁾.

Na realizację planów stworzenia nowej diecezji trzeba było jednak czekać jeszcze kilkanaście lat aż do 1140 roku.

W między czasie zmarł Bolesław Krzywousty i Otton.

Przedwczesna śmierć Krzywoustego okazała się katastrofalna jak na ówczesne czasy i warunki. Zabrakło nagle podobnego władcy polskiego, któryby umiał natychmiast zająć się Pomorzem zarówno pod względem politycznym jako i kościelnym. Stąd masowy przyływ na Pomorze kolonistów niemieckich i ożywione tendencje niemieckich czynników kościelnych do poddania Kościoła pomorskiego metropolii magdeburgskiej⁵⁾.

¹⁾ Wojciechowscy, dz. cyt. 61; Pomorze Zach. 90 nn; Silnicki, dz. cyt. 316;

²⁾ Maleczyński, dz. cyt. 206; Wojciechowscy j. w.; Umiński dz. cyt 28;

³⁾ Ponieważ misję tę przeprowadził Otton z własnej chęci, gdyż czuł się w sumieniu odpowiedzialnym za los Kościoła na Pomorzu, nie brakło w niemieckiej literaturze głosów, jakoby wyprawa ta była wyjątkiem dziełem niemieckim. Replikę należną podał Umiński, dz. cyt. 28;

⁴⁾ Umiński, j. w. 26;

⁵⁾ Spuhrmann, dz. cyt. 17;

UTWORZENIE BISKUPSTWA POMORSKIEGO

Pamiętną na zawsze datą dla Kościoła katolickiego na Pomorzu jest rok 1140. W tym to bowiem roku w dniu 14 października wydał papież Inocenty II bullę protekcyjną dla nowoutworzonej diecezji pomorskiej i jej pierwszego biskupa. Stolicą biskupią został Wolin, a pierwszym biskupem mianował Inocenty II znanego nam z wypraw Ottona — Wojciecha, zatrudnionego dotąd przy kościele św. Michała w Wolinie¹⁾.

Po nominację i konsekrację z rąk samego papieża udał się Wojciech do Rzymu ze względu na drażliwą wówczas kwestię przynależności metropolitalnej nowej diecezji. Zostawiając jej tymczasem charakter biskupstwa misyjnego, przezornie wybrał Inocenty II z skomplikowanej sytuacji wobec ówczesnych niezdecydowanych stosunków polityczno, kościelnych na Pomorzu po śmierci Bolesława Krzywoustego²⁾.

Wspomniana powyżej bulla protekcyjna wyznaczała równocześnie i zatwierdzała źródła utrzymania, mianowicie stałą daninę (dziesięcinę), uiszczaną przez wiernych w zbożu i pieniądzech, opłaty targowe i cła, oraz 12 kasztelanii, między innymi Wolin, Uznam, Szczecin, Pyrzyce, Stargard, Kamień i Kołobrzeg³⁾.

Na skutek zniszczenia Wolina w czasie wojen Pomorza z królem duńskim Waldemarem, stolica biskupstwa pomorskiego została przeniesiona z Wolina do Kamienia w 1176 roku. Fakt ten zaakceptował oficjalnie papież Klemens III w 1188 roku⁴⁾.

¹⁾ Maleczyński, dz. cyt. 228; Umiński, dz. cyt. 30; Silnicki, dz. cyt. 603;

²⁾ Umiński, j. w., 26; Spuhrmann, dz. cyt. 17; Silnicki, j. w.

³⁾ Goerigk, dz. cyt. 7; Wojciechowsky, 59; Umiński, j. w. 32; Maleczyński, dz. cyt. 220; Silnicki, j. w. 603;

⁴⁾ Jak powyżej ad 3;

Odtąd od nazwy stolicy biskupstwa przyjęła się nazwa „diecezja kamińska” w miejsce dotychczasowej „diecezja pomorska”.

Wkrótce po przeniesieniu stolicy biskupiej została wybudowana w Kamieniu drewniana katedra pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela¹⁾.

Za czasów katolickich znajdowały się w katedrze 24 piękne ołtarze i szereg pięknych obrazów, które usunięto po przejęciu katedry przez protestantów w XVI wieku.

Pod chórem katedralnym spoczywają zwłoki książąt pomorskich i biskupów kamińskich.

Katedra kamińska ucierpiała dużo w czasie wojny 30-letniej, kiedy to w 1630 r. pożar spalił wieżę i dach jej, oraz w 1806 r. w czasie wojny francuskiej. Gruntownej odbudowy dokonano w latach 1848—50 kosztem 30.000 talarów. Wyświęcenia odnowionej katedry dokonał w I niedzielę adwentu 1850 r. generalny superintendent Pomorza Ritschl.

Bliższe dane na temat katedry por. Spuhrmann, dz. cyt., oraz Cieszyński, Kulikowski, Wiśniowski Prus, miejsca cytowane w bibliografii.

Równocześnie została ustanowiona kapituła katedralna. Początkowo liczyła 3 członków, a z biegiem czasu liczba ta wzrosła do 16, a nawet do 24, jak utrzymuje Spuhrmann²⁾.

Laag, m. cyt., opowiada się za liczbą 16;

Do kapituły katedralnej należało z biegiem czasu 26 wsi³⁾.

Członkowie kapituły jak zresztą i biskupi kamińscy byli od początku XVIII-tego wieku zasadniczo narodowości niemieckiej⁴⁾.

Z końcem trzynastego wieku ustanowiony został wikariat generalny w 1299 roku, a w kilka lat później, w 1303 roku podzielono diecezję na 6 archidiakonatów z oddzielną prepozyturą kolegiacką w Kołobrzegu⁵⁾.

¹⁾ Dzisiejsza wspaniała katedra kamińska, stanowiąca najstarszy zabytek architektury murowanej na Pomorzu, jest następstwem wielu przebudowań w wieku XIII, XIV i XV-tym. Prezbiterium, chór i nawa o pięknym sklepieniu krzyżowym, pochodzą z XIII wieku, główna nawa z drugiej połowy XIV wieku, a boczna nawa południowa z XV w.

²⁾ Silnicki, dz. cyt. nr 5—6, 620, 607; Spuhrman, dz. cyt. 58 n; Kapituła kamińska otrzymała prawa i ustrój na wzór kapituły kolońskiej, która liczyła 72 kanoników katedralnych.

³⁾ Spuhrmann, j. w. 71;

⁴⁾ Spuhrmann, j. w.; Silnicki, m. cyt.; Archidiakoni byli członkami kapituły katedralnej.

⁵⁾ Silnicki, m. cyt., 617; Spuhrmann, j. w.; liczba archidiakonatów wzrastała stale, osiągając nawet liczbę zdwojoną; archidiakonat stanowił m. inn. Szczecin, Słupsk, Stargard, Choszczno, Gorzów itd.

Wspomniana powyżej bulla Klemensa III z roku 1188, zatwierdzająca przeniesienie stolicy biskupiej z Wolina do Kamienia, zapewniała nowej diecezji równocześnie egzempcję czyli wolność od przynależności metropolitalnej¹⁾.

Chociaż nie brak w dokumentach papieskich odtąd śladów zależności diecezji kamieńskiej od Polski, to jednak na skutek powyższego przywileju pierwsze dwa stulecia biskupstwa w Kamieniu pełne są zawisłości i zmienności, oraz walk o nie między Gniezmem a Magdeburgiem²⁾.

Stolica Apostolska przy tym, informowana bardzo rozmaicie i tendencyjnie, wydawała nieraz orzeczenia sprzeczne, powiększając chaos i chwiejność. I tak w latach od 1188 do 1216, a więc w okresie stosunkowo nie długim, zatwierdził Rzym 3 sprzeczne koncepcje w stosunku do diecezji kamieńskiej. I tak w bulli z 1188 roku widzimy uznanie jej niepodległości metropolitalnej. W 1206 roku otrzymał arcybiskup gnieźnieński Henryk Kietlicz w czasie swego pobytu w Rzymie między różnymi pismami papieskimi również nakaz do biskupa kamieńskiego Sygwina, by był uległy i posłuszny arcybiskupowi gnieźnieńskiemu jako swemu metropolicie³⁾.

Sygin nie podporządkował się widocznie powyższemu zarządzeniu, gdyż nie widzimy go na synodzie biskupów polskich, odbytym w dniu 24. VI. 1213 roku w Sieradzu. Nie bierze on również udziału na soborze laterańskim czwartym w 1215 r., nie chcąc zapewne usłyszeć powtórzenia polecenia z 1206 r.⁴⁾

W roku 1216 otrzymał biskup Sygin od papieża Inocentego wprost przeciwnie orzeczenie, polecające mu podległość względem Magdeburga⁵⁾.

Następny papież natomiast, Honoriusz III wydał w 1217 roku znowu nowa dla diecezji kamieńskiej bullę protekcyjną z powtórzeniem egzempcji⁶⁾.

Podobne zatwierdzenie egzempcji uzyskał w roku 1318 od Jana XXII-ego biskup Konrad IV, który z powodu t. zw. „sporu o świętopietrze” udał się osobiście do Awinionu. (Niewola awiniońska⁷⁾).

1) Maleczyński, 220; Silnicki, 603; Georigk, 7; Umiński, 32.

2) Umiński, 32; Długopolski, Władysław Łokietek na tle itd.;

3) Umiński, j. w.; Silnicki, j. w.; 4) Jak ad 3; 5) Jak 3, 4;

6) Silnicki, nr 5—6, 611 n; 6) Silnicki, m. cyt. 612;

7) Kaczmarczyk, dz. cyt., 53 nn; Długopolski, j. w. 201 nn;

W rok jednak później ten sam papież uznał go sufraganem metropolii gnieźnieńskiej¹⁾.

Długoletni spór o przynależność diecezji kamińskiej do Gniezna przybrał gwałtowniejszego charakteru ze strony Polski w drugiej połowie czternastego wieku za panowania Kazimierza Wielkiego, który cpał swe pretensje na prawach historycznych, tj. przynależności niegdyś Pomorza do Polski i przynależności biskupstwa kołobrzeskiego do Gniezna²⁾.

Proces, wszczęty przez Polskę przed kuria awiniońska, zakończył się z powodu słabego poparcia ze strony polskiej po śmierci Kazimierza Wielkiego i wobec wrogiej postawy zniemczonego kleru diecezji kamińskiej, niepomyślnie dla Polski, bo zakazem dalszego niepokojenia biskupstwa kamińskiego przez Gniezno³⁾.

W ten sposób w 1380 roku zakończyły się długoletnie dążności metropolii gnieźnieńskiej o podporządkowanie sobie diecezji kamińskiej.

Przywilej egzempcji sprzyjał bardzo biskupom kamińskim w rozbudowie diecezji. Biskupstwo wzrastało w siłę i znaczenie. Przybywają mu nowe fundacje. Organizacja diecezji rozrasta się stale. Przyszłość diecezji zapowiada się jak najwspanialej.

Niestety w pierwszej połowie XVI-tego wieku zaczęły diecezji kamińskiej, jak zresztą całemu Kościołowi w Niemczech i krajach ościennych złowieszcą głosić przyszłość „nowinki religijne”.

Część III.

W FALACH PROTESTANTYZMU

Reformacja Lutra znalazła zwolenników również na Pomorzu Zachodnim, zwłaszcza wśród zniemczonego tamtejszego mieszczaństwa. W coraz częściej wywoływanych rozruchach w miastach dawało się wyczuwa zapowiedź nadchodzącego poważnego wstrząsu w stosunkach nie tylko religijnych, ale również społecznych i politycznych¹⁾.

Niebezpieczeństwo powyższe zawisło bezpośrednio nad Pomorzem z chwilą objęcia po podziale kraju w 1531 roku rządów przez Barnima IX i Filipa I, zdecydowanego zwolennika reformacji ze względu na zapowiadające się korzyści po zagarnięciu dóbr duchownych, które były wówczas bardzo znaczne, przy czym same dobra biskupstwa kamińskiego stanowiły prawie 1/6 część całego Pomorza²⁾.

1) Silnicki, m. cyt. 613 n;

2) Wojciechowski, Państwo Polskie w wiekach średnich, 119 nn; Kaczmarczyk, dz. cyt., 58; Umiński, dz. cyt. 32;

3) Kaczmarczyk, j. w. 56 n; Umiński, m. cyt., 32; Silnicki, m. cyt. 614; Wojciechowski, j. w.;

1) Pomorze Zach., 121 nn;

2) Spuhrmann, dz. cyt., 61; Pomorze Zach., j. w.;

Chcąc jak najprędzej zrealizować swe dążności, zwołał Filip w porozumieniu z Barnimem w 1533 roku sejm pomorski do Trzebiatowa. Zaproszono tam również kamieńskiego Erazma Manteuffla i kapitułę³⁾.

Na sejmie tym wprowadzono oficjalnie luteranizm jako religię panującą w kraju. Ogłaszając swobodę głoszenia nowej ewangelii, postanowiono równocześnie, że biskup i kapituła pozostają przy swoich prawach i obowiązkach, jak również starzy proboszczowie oraz szpitale i sierocińce kościelne. W kapitule katedralnej zarezerwowano jednak 6 miejsc dla radnych książęcych, a beneficjum drugich sześciu miało być przyznane 6 młodym studentom. Zorganizowanie Kościoła na Pomorzu w duchu luterskim zlecono byłemu zakonnikowi, Janowi Bugenhagen, głośnemu reformatorowi¹⁾.

W powyższych uchwałach biskup i członkowie kapituły nie byli jednomyślni. Biskup Manteuffel, który wówczas nie zdawał sobie jeszcze sprawy z powyższych uchwał, pozostał jednak wiernym Kościołowi aż do śmierci²⁾.

Znaczna jednak część duchowieństwa pomorskiego opowiedziała się za reformacją. Tego jeszcze samego roku przeszedł na protestantyzm również scholastyk kamieński, Łukasz Krummen, członek kapituły kamieńskiej³⁾.

Po śmierci ostatniego katolickiego biskupa Manteuffla w roku 1554 wybrała sprostestantyzowana w większości kapituła Bartłomieja Svaveniusza, (kanclerza Barnima), który ożenił się i przeszedł na protestantyzm. Ponieważ odtąd nie chcieli uznawać go członkowie katolicy kapituły, Svaveniusz po 4 letnich rządach zrzekł się biskupstwa, które przestało mu już imponować, na rzecz Marcina Weiherta, ucznia Melanchtona⁴⁾.

Po jego śmierci w 1556 roku zniewolona kapituła wybrała „biskupem” księcia Jana Fryderyka, syna Filipa I, protestanta i człowieka świeckiego. W ten sposób książęta pomorscy opanowali posiadłości biskupstwa pomorskiego⁵⁾.

Jan Fryderyk wprowadził na terytorium całego Pomorza luteranizm i przeniósł naczelną władzę kościelną do Kołobrzega, gdzie ustanowił najwyższy konsystorz ewangelicki. Rezydencję natomiast dla książąt — biskupów był Koszalin, gdzie rozpoczął budowę odpowiedniego pałacu, niezależnie od powstałego w tym czasie pałacu w Kamieniu⁶⁾.

Do katedry kamieńskiej zjeżdżali owi książęta — biskupi jedynie przy obejmowaniu władzy. Podobnie czynili członkowie kapituły katedralnej, przeważnie ludzie świeccy i sprostestantyzowani⁷⁾.

³⁾ Spuhrmann, j. w.; Pomorze Zach.;

¹⁾ Spuhrmann, 62; Pomorze Zachodnie, 122;

²⁾ Goerigk, Erasmus Manteuffel, 36 nn;

³⁾ Spuhrmann, m. cyt.;

⁴⁾ Spuhrmann, j. w.;

⁵⁾ Pomorze Zach., 122; Spuhrmann, j. w.;

⁶⁾ Pomorze Zachodnie, j. w.;

⁷⁾ Spuhrmann, j. w.;

Nic więc dziwnego, że szybko zaczęło zanikać znaczenie wpływowej niegdyś kapituły kamieńskiej¹⁾.

Ostatni tytularny biskup Ernst Bogusław, książę von Croy, zmarły 10 marca 1637 roku, sprzedał przed śmiercią elektorowi brandenburskiemu prawa do biskupstwa kamieńskiego za 300.000 marek²⁾.

Odtąd reformacja owładać zaczęła całym krajem i wpływać równocześnie na proces germanizacji i zacierania słowiańskiego oblicza kraju.

W Kamieniu 1900 roku na 5.911 mieszkańców, tylko 40 osób należało do Kościoła katolickiego³⁾.

Tenże sam Kamień, stolica biskupstwa katolickiego, dał swą nazwę nowemu biskupstwu pomorskiemu ewangelickiemu, utworzonemu w 1933 roku w ramach staro-pruskiej Unii. Rezydencją nowego tytularnego ewangelickiego biskupstwa kamieńskiego był Szczecin⁴⁾.

Kapituła natomiast katedralna w Kamieniu została rozwiązana przez władze pruskie w 1810 roku⁵⁾.

¹⁾ Spuhrmann, dz. cyt.;

²⁾ Spuhrmann, 66; Grabski, dz. cyt. 138; por. załączoną listę „biskupów kamieńscy”.

³⁾ Herders Konversations — Lexikon;

⁴⁾ Calver Kirchenlexikon, Stuttgart; por. list biskupa Thoma z 29 grudnia 1933 r., zatytułowany: Der Bischof von Cammin An alle Superintendenten und Pfarrer Pommerns. (Teczka korespondencji — Kamień, archiwum).

⁵⁾ Spuhrmann, 67;

BISKUPI KAMIENSCY

1)	1124 — 1162	Adalbert
2)	1162 — 1186	Konrad I
3)	1186 — 1191	Siegfrid
4)	1191 — 1219	Sigwin
5)	1219 — 1233	Konrad II
6)	1233 — 1241	Konrad III, Graf von Gutzkow
7)	1244 — 1251	Wilhelm, resigniert, um 1253
8)	1251 — 1288	Hermann, Graf von Gleichen
9)	1289 — 1293	Jaromer, Fuerst von Ruegen
10)	1294 — 1296	Wizlaw
11)	1296 — 1299	Petrus
12)	1302 — 1317	Heinrich Wacholtz
13)	1317 — 1324	Konrad IV
14)	1324 — 1330	Arnold von Elz
15)	1330 — 1343	Friedrich von Eickstedt
16)	1343 — 1370	Johann I, Herzog von Sachsen-Lauenburg
17)	1370 — 1385	Philipp von Rehberg
18)	1385 — ?	Johann Willekini
19)	1386 — 1394	Johannes Brunonis
20)	1394 — 1398	Johannes von Oppeln
21)	1398 — 1410	Nikolaus von Buch
22)	1410 — 1424	Magnus, Herzog von Sachsen-Lauenburg
23)	1424 — 1446	Siegfrid Bock
24)	1446 — 1469	Henning Iven
25)	1469 — ?	Henning Kossebadé
26)	1471 — 1478	Nikolaus von Tuengen
27)	1472 — 1480	Ludwig, Graf von Eberstein
28)	1478 — 1482	Marin von Fregeno
29)	1482 — 1485	Angelus
30)	1485 — 1498	Benedikt von Waldstein oder Wallenstein
31)	1498 — 1521	Martin Carith
32)	1521 — 1544	Erasmus von Manteuffel, letzter katholischer Bischof
33)	1544 — 1549	Bartholomaeus Suave, erster evangelischer Bischof, resigniert
34)	1549 — 1556	Martin Weyher
35)	1556 — 1574	Johann Friedrich, Herzog v. Pommern
36)	1574 — 1602	Kasimir IX, Herzog von Pommern
37)	1602 — 1618	Franz I, Herzog von Pommern
38)	1618 — 1622	Ulrich, Herzog von Pommern
39)	1623 — 1637	Boguslaw XIV, Herzog von Pommern
40)	1637 — 1648	Ernst Boguslaw, Herzog von Cray

Wyciąg z: Geschichte der Stadt Cammin in Pommern und des Camminer Domkapitels, von R. Spahrman, Cammin 1924.

THE HISTORY

OF THE

CITY OF

NEW YORK

FROM 1624 TO 1898

BY

JOHN B. HOGAN

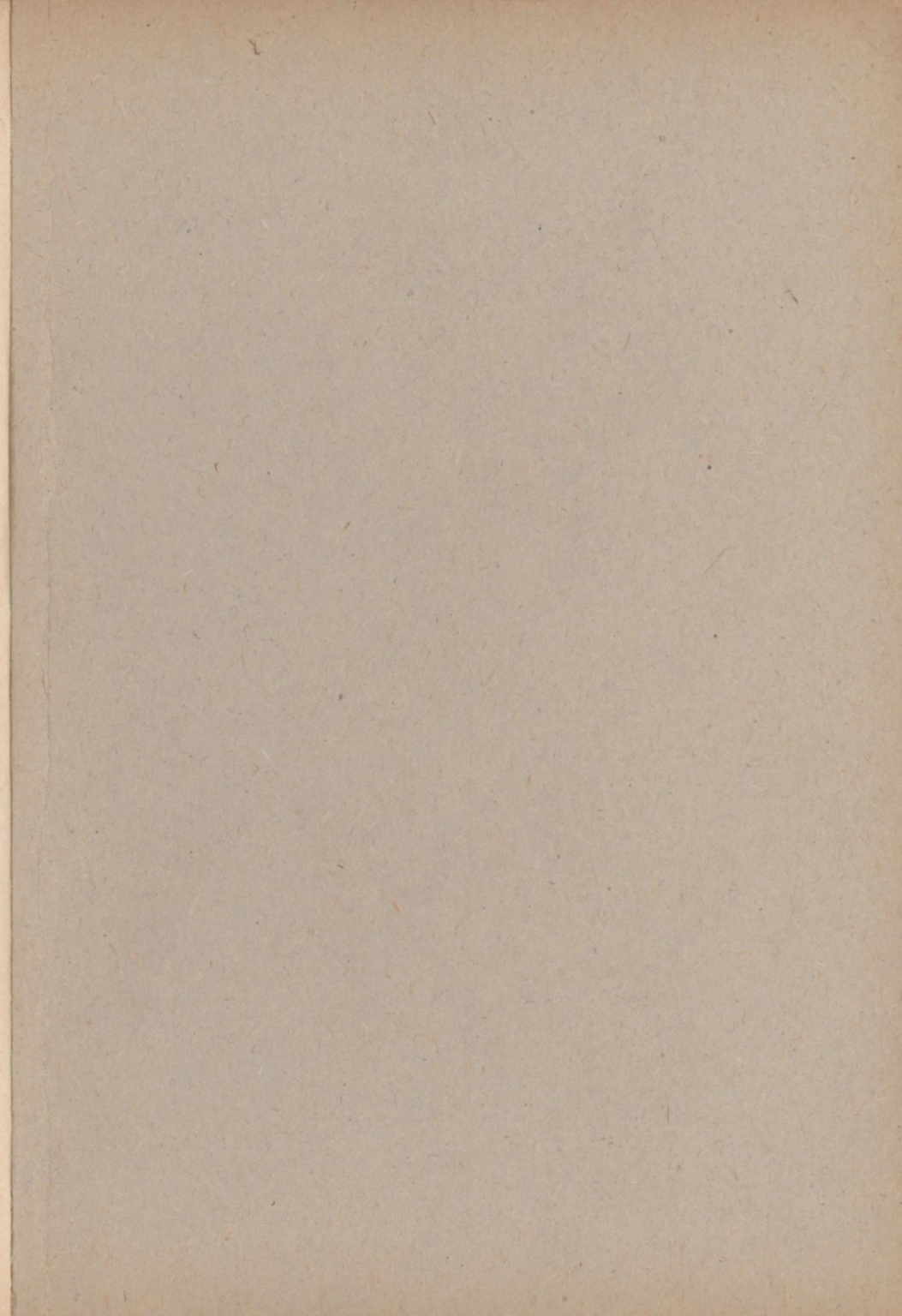
NEW YORK

1898

SPIS RZECZY

Marzec — kwiecień

1. Modlitwa w intencji Soboru Powszechnego	63
2. Dekret w spr. binacji w trzy ostatnie dni Wielkiego Tygodnia	64
3. Litania Loretańska (tekst poprawny)	64
4. Dekret przyłączenia Wyganowa do par. Karlino	73
5. Dekret przyłączenia Nowej Krześnicy do parafii Witnica . . .	73
6. Dekret przyłączenia części Białczyka do parafii Witnica . . .	74
7. Personalia	74
8. Tematyka kazań w V Roku Wielkiej Nowenny	75

Za pozwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.
Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.
Zam. 512 IV. 1961 — F-5 — Nakład 1200